

Előfizetési ár:

Egész évre	— — —	4 K.
Fél évre	— — —	2 K.
Negyed évre	— — —	1 K.
Egyes szám	— —	20 l.

AZ ERDŐ

Hirdetések

egy hasábos garmond-szedés milliméter soronként 10 fillérrel, táblázatos és garmond betűnél kisebb betűfaj szedés másfél-szeres egységárral számítatik. — Az egész oldal négy hasáb széles.

Előfizetőknek az álláskezeslet és kínálat rovata rövid közlésekre díjtalanul áll rendelkezésre.

Szerkeszti:

BALOGH ERNŐ

m. kir. erdőtanácsos.

Erdészeti és vadászati szaklap kisebb erdők birtokosai és kezelői, erdészeti altisztek, erdőőrök és vadőrök részére.

TULAJDONOS ÉS KIADÓ AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET.

Az előfizetési ár «Az Erdő» kiadóhivatala címén Budapest, V., Alkotmány-utca 6. szám alá küldendő. Ide intézendők a lap szétküldésére vonatkozó reklamációk is.

A lap szellemi részére vonatkozó levelezés (kéziratok stb.) «Az Erdő» szerkesztőségéhez, Budapest, V., Zoltán-utca 16. sz. intézendők. Kéziratok vissza nem adatnak.

«Az Erdő» munkatársai megfelelő írói tiszteletdíjban részesülnek, a melyet a szerkesztőség évnegyedenként utalványoz. A lap után netalán származó tiszta jövedelem teljes összegében az Orsz. Erdészeti Egyesület által kezelt oly alap javára fordítatik, a mely — később meghatározandó módon — e lapra előfizető erdészeti altisztek, erdő- és vadőrök javára fog szolgálni.

TARTALOM.

- Fenyőműfa termelése és kihozása. (Divald Béla.)
 Karácsonyfa. (Bészler Kálmán.)
 Hogyan terítsen a sörétes fegyver? (Gothard Sándor.)
 Földi kutya.
 Gazdasági tanácsadó: Tenyésztők takarmányozásáról. (H.) — Nem friss tojások.
 Különfélék: Nyugdíjbiztosítás. — Tudósítások. — A nyúlbor ára. — Időjelzés.
 Változások az erdészeti szolgálat köréből.
 Szerkesztői üzenetek.
 Tárca. Két ember. (Dánielné-Lengyel Laura.)

Fenyőműfa termelése és kihozása.

Irtta: Divald Béla.

Talán nem végzek fölösleges munkát, ha a vezetésre bízott garamrévi m. kir. erdőgondnokság 9600 kat. holdján fokozatos felújító vágás rendszerében kezelt fenyőfaállomány házilagos kikezelésének módját és rendszerét leírom.

A tavaszi erdőistési munkálatok befejezése után az erdőgondnok bejárja az üzemterv szerint előírt vágásokat, azután nagyjában összeállít egy favágatási tervet. Ennek megtörténte után hozzáfog az erdőaltiszti segéd-személyzet és segédmunkások közbejöttével a jelöléshez és egyúttal a döntésre kijelölt fenyőfák becsléséhez, a mi úgy történik, hogy a mellmagasságban mert átmérőket az erdőaltiszt bemonlja, az erdőgondnok pedig azokat jegyzékbe foglalja s a magasságokat szembecsléssel és ennek ellenőrzésére magasságmérővel megállapítja; azután az itt alkotott 12—19 cm., 20—28 és 29 cm. felüli vastagsági osztályoknak megfelelő próbatörzseket dönteti.

A jelölést akként hajtjuk végre, hogy egy munkás a törzs völgy felüli oldalán, lehetőleg alacsonyan, kiálló gyökéren, vagy gyökfőn kis hajkot készít s erre reá üti a gondnokság bélyegzőjét. Ezzel átellenben, a hegy felől, mellmagasságban a munkás a kérget egy kevéssé lekaparja, vagy csak bemeszeli, de semmi esetre sem vág be a fába, azért, mert megtörténhetik, hogy a törzs valami okból visszahagyatik és a seb helyén már hiba támadna.

A kijelölt fenyőfák köbtartalmának megállapítása után elkészítjük a végleges favágatási tervet és egyúttal a fa döntésére, kikezelésére vonatkozó költségvetést s mindkettőt a felettes hatóságnak jóváhagyás végett bemutatjuk.

A felülvizsgált és jóváhagyott favágatási terv alapján az erdőgondnok hozzá fog télen az 5—8 cm. átmérőjű erdei lécz és 9—11 cm. átmérőjű fenyőrudak termeléséhez és kiszállításához.

Ezt a választékot azért termeljük előre és nem egyszerre a többi fenyővel, hogy a vastagabb, az erősebb választékú fa csúnya össze ne törje amaszt; de másrészt e választéknál szokvány is a téli döntés.

A léczek és rудak vágáslapja fűrészszel lesz levágva és azok a legközelebbi erdei utakhoz csomókba lesznek összehordva. A termelési ber darabonként átlag 20 fillér. A raktárba leendő szállításért egy folyóméter után kilométerenként 4 fillért fizetünk.

A Garamhoz szállított rudakat és léczeket kötelesek a fuvarosok táblákba rakni akként, hogy vastagabb végük a megoldvashatás okából kifelé legyen fektetve.

A léczeket és rudakat azért rakatjuk táblákba, nehogy azok máglyázva egymás súlya következtében elgörbüljenek; másrészt pedig mert táblában jobban kiszáradnak, míg máglyákban egymásra rakva könnyebben megfűllednek.

A nedvkeringés megindultával, a mi e vidéken rendszeren április elején veszi kezdetét, hozzálátunk a kijelölt 12 cm. átmérőn felüli épületfa döntéséhez. A döntésnek közvetlen az alsó jelzés fölött kell történnie, a tuskónak azonban soha sem szabad magasabbnak lenni, mint a vágáslap átmérője. A döntés fejszével és fűrészszel történik akként, hogy a hajk a vágáslapnak egyharmadát, a fűrészlap pedig kétharmadát képezi.

A fenyőtörzsek lehetőleg egy irányban döntetnek, nehogy a törzsek egymásra döntve, összetörjenek.

Döntés után a hajk azonnal le lesz fűrészelve, a törzs pedig legallyazva és 10 cm. vastagságú felső átmérőig lehetőség szerint lehámozva. Ha a döntés munkája befejeztetett, az erdőaltiszt a döntött fa mennyiségét felméri, köbözi és az erről szerkesztett kimutatást az erdőgondnoknak beviszi. Annak jeléül, hogy a törzs át lett véve, ráüti az erdőrésztlet számát.

A fenyő koronája szeptember elején, a mikor a munkások az aratásból visszajönnek, le lesz fűrészelve, a törzs meg lesz forgatva és az esetleg még rajta maradt kéregtől meg lesz takarítva. Az erdőaltiszt vágásainak bejárása alkalmával a munkát ellenőrzi és ha a forgatás végre lett hajtva, a döntésnél megállapított fatömeg szerint a csúpozás és forgatási bérjegyzéket az erdőgondnoknak benyújtja, a ki előzetesen a helyszínén szerzett tapasztalatai alapján a forgatásért járó összeget kifizetteti.

Közvetlen a forgatás után megkezdődik az eregetés és szállítás. Ha a vágás oly meredek helyen fekszik, hogy azt igavonó állattal megközelíteni nem lehet, úgy a fuvarosok a fenyőfát leeregetik vagy levonszolják az úthoz.

Ha a vágás lankás helyen van, akkor a fuvaros a fenyőt két keréken a vágás széléig vontatja. Itt az erdőaltiszt azokat acél mérőszalaggal és átlalóval méretezi, a ségédmunkással kivereti a törzs folyószámát, hosszát és vastagságát és reá üti az erdőöri kerület bélyegzőjét. A felvételnél ügyel arra, hogy nincs-e fagyöngyös, rákos vagy egyéb hibás rész a törzsön; ha van, azt kék krétával kijelöli és felvételi könyvecskéjébe bejegyzi. A felvételi könyvecskéből kiállítja a hármass fuvarbárczákat. Ennek bekötött részét magánál tartja, kettőt pedig beküld a fuvarossal a raktárba. A raktári altiszt a törzset a favásárló jelenlétében újlággal méretezi, a bárcza mindkét részét aláírja s egyik részét megtartja a maga számadásához, míg a harmadik részt a fuvarosnak adja át, a mit a fuvaros azután a kezelő altisztnek szolgáltatja vissza. A külső kezelő altiszt ezen bárczákból összeállítja kéthetenként a fuvarbérjegyzéket és azt a

köbözési jegyzékkel és czédulákkal együtt az erdőgondnoksnak küldi be. Ezen jegyzékből az erdőgondnok megállapítja a fuvar költségeket s azokat kéthetenként kifizetteti.

Ha a vágásokból az összes épületfa kihordatott, az erdőaltiszt felveszi a vágásban visszamaradt selejtes törzseket, csúcsokat, műfanak nem alkalmas törzsrészeket és azokat jegyzékbe foglalva, a jegyzéket beviszi az erdőgondnoknak.

Ha akad vevő ezekre a selejtes törzsekre, csúcsokra, favégre, miután azokat a nagy vevő átvenni nem köteles, azok az időnként jóváhagyott árjegyzék tételei alapján, bárcza útján értékesíttetnek; ha pedig vállalkozó nem akad, akkor tűzifába lesz vágva és a gyáraknak eladva.

Nehogy a döntést eszközöző munkás a legkisebb rövidséget is szenvedje, a felvett selejtes fa után is megkapja a köbméterenkénti döntési, csúpozási és forgatási bért.

Ellenben, hogy a fuvaros az ő kezén keresztülmenő szálában olyant is le ne vigyen az erdőből, a mit a szerződött nagyvevő a szerződés értelmében átvenni nem tartozik és ezáltal az erdőkinestár a fuvarbérrel meg ne károsodjék, a hibás részekért a fuvaros bért nem kap. A hibás részekre a fuvaros az erdőaltisztet figyelmeztetni tartozik; ha a hiba olyan, hogy akár a törzs vastagabb, akár vékonyabb részén a visszamaradó egészséges rész a megengedhető legkisebb hosszúságot (3·8 m.) kiadja, az az erdőben le lesz fűrészelve. Hogyha azonban a hiba a törzs közepén, vagy annak $\frac{1}{3}$ — $\frac{1}{4}$ -ben van, úgy a hibás rész nem lesz kifűrészelve, hanem csak — mint fentebb említém — kék krétával lesz meg-

TÁRCZA.

Két ember.

Írta: *Dánielné-Lengyel Laura.*

Az asszony makacsul ismételte:

— De ha szereti... Ha szereti... Mit csináljunk?

Az ura kissé értelmetlenül bámulta. Bosszantóan, nevetségesen, idéttlenül naivan hangzott a felesége érvelése. Katalin lelkéből még az első ifjúság idején is hiányzott a naivság, a közvetlenség, a szentimentális ellágyulás. Nagy, fölényes intelligencia, szinte a ridegségig menő józanság dominálta az asszony gondolkodásmódját. Most egyszerre ellágyul, könnyezik és a tizenhat éves csitri lányok érvelésével hozakodik elő.

— De ha szereti... de ha szereti...

Igaz, hogy egyetlen gyermekükről volt szó. Ám az anya Erzsiivel szemben sem volt túlságosan lágy, vagy engedékeny. Benne, az apában jóval több volt a lírai lágyulás s a kis leánynak egy simogató mozdulatára, egy becéző szavára könnyekig ellágyult. Most azonban nem hatotta meg túlságosan az Erzsi regénye. A fiatal emberről, a kibe Erzsi egy téli szezon alatt belebolondult, nem tudott ugyan semmi rosszat, de mikor egyetlen

leányára gondolt, másforma kézbe óhajtott a sorsának vezetését adni.

Az asszony, a komoly, skrupulózus asszony, ki eleinte valóságos antipátiával nézte a fiatal úr udvarlását, az utóbbi időben teljesen a leány pártjára állt és ez végképen elkeserítette az embert.

— Nem értelek, — mondta ideges haraggal, — jelentéktelen ember, szegény család, felületes intelligencia...

— De a lányod szereti.

— A leányom hűsz esztendő.

— Mit akarsz ezzel mondani?

— Hogy semmiképen sem lehet tisztában sem érzéssel, sem önmagával. Én Istenem, ha elgondolom, hogy egy váltó aláírásához a törvény megkívánja a nagykorúságot, de egy életre tartó szövetséget akkor köthet az éretlen leány, a mikor neki tetszik.

— Nem mondtam, hogy Erzsi sorsát ettől az érzéstől tedd függővé. De ha szereti azt az embert, mint a hogyan most szereti, nem szabad ellenkezned vele. Hagyd szabadon fejlődni a dolgokat. Vagy kiábrándul, vagy...

— Vagy tovább is bolond marad.

— Vagy hűségesen, mélyen szereti azt az embert. Ez esetben hadd legyen a felesége.

— Te beszélsz így? Te, a ki százszor kifejtetted,

jelölve, külön-külön fel lesz mérve, köbözve és mint tűzifa a vevőnek felszámítva.

Miután a szerződött fél kívánsága szerint mind az a fenyőmüfa, a minek középmérete a 25 cm.-t meg nem haladta, a Garampartra lett szállítva, az az erdőaltiszt, a ki e rakodókhoz legközelebb van alkalmazva, egyúttal a raktári teendőket is elvégzi. A vastagabb méretű fa kezelését a zsarnóczai fűrésztelepen és rakodón egy ezzel megbízott erdőmérnök és segédszemélyzete végzi.

A befuvarozott fa felmáglyáztatik. A máglyázás hosszúság és átmérő szerint elkülönítve történik.

A fuvarozás bevégzése után a raktárt kezelő egy sommás kimutatást állít össze. Ennek alapján lesz a felmáglyázott fenyőfa bizottságilag újból darabonként átolvasva, az erdőhivatal bélyegzőjével ellátva és szerződött félnek jegyzőkönyvileg átadva.

Ezen átadásról az illető erdőgondnokok elkészítik a terhelvényt. Anyagnaplóikban az anyagot kiadásolják, a vevő pedig a fáért járó összeget lefizeti, a mivel azután az ügylet le is van zárva.

Ezek az adatok végül még az üzemnyilvántartásba lesznek bevezetve.

Ha a fennebb leirtakra visszatekintünk, látjuk, hogy még sem olyan egyszerű az a «favágás», mint a hozzá nem értők mondani szokták. Nem pedig azért, mert a kijelölt, termelt és átadott faanyagok mennyiségének és minőségének egyezni kell. A favágási tervben bejegyzett adatoknak pontosnak kell lenniök, hogy azok alapján a hatóság a részére engedélyezett hitelt beoszthassa és a fennálló szerződésnek a legpontosabban megfelelhessen; a favágási költségvetésnek is reálisnak

kell lenni, hogy a rendelkezésre álló összeg elég legyen. A döntött törzseknek meg kell egyezni a jelöltekkel. A döntött törzsek köbtartalmának a szállított és átadottakkal egyezniök kell. Ez pedig csak úgy ellenőrizhető, ha semmi sem hiányzik, semmi el nem kallódik.

Ezzel kapcsolatban és a fentiek megvilágítására reá akarok még térni az itt divó fenyőmüfa értékesítési módjaira is.

A zsarnóczai m. kir. erdőhivatal évi hozama, a mi 18,000 m³-rel volt előirányozva, tízéves szerződéssel a garami rakodókra kiszállítva a következő árakkal adott el:

12—19 cm. középméretű fenyőfa m ³ -ként	10.02 K
20—28 " " " "	13.36 "
29 cm.-en felüli " " "	15.58 "
5—8 cm. vastag rúdafa darabonként	—56 "
9—11 cm. " " "	—83 "
Barsvármegyei lakosoknak a Garam rakodókra szállítva saját építkezésre használva	
szálfa 12—19 cm. középméretűig	11.— K
" 20—28 " " "	14.50 "
" 29 cm.-en felüli " " "	17.— "
erdei lécz 5—8 cm.	—60 "
rúdafa	1.— "

Az elszórtan található fenyő szeldöntvények csak a közeli községbeli lakosoknak lesz a tónél értékesítve 6.50, 9.50 és 12.50 K áron.

Erdei lécz pedig 16 és rúdafa 30 fillérért.

Közleményem befejezésül fölemlítem még a jelölési, termelési, szállítási, hengerítési árakat is, hogy lássuk, hogy a földművelési kormány az a törekvése, hogy a házi kezelést az egész vonalon behozza nem csak az

hogy a házasságnak sokkal biztosabb bázisa a kölcsönös megértés, tisztelet, gyöngédség és egymás emberi voltának és egyéniségének megbecsülése, mint egy mámoros szenvedély. Én igazán nem értelek.

— Édes Istenem, pedig olyan egyszerű a dolog. Akkor nem a leányomról volt szó.

— Lehát olyasmit állítottál, a mi nem volt igaz?

— Olyasmit állítottam, a mi az én számomra igazság volt, de nem akarom, hogy a leányom számára is az legyen.

A férfi arca elfehéredett. Merev, kutató szemmel nézett az asszonyra.

— Ezzel azt akarod mondani, hogy mikor feleségem lettél...

Katalin elmosolyodott és az ura vállára tette kezét.

— Édes barátom, nem gondolod, hogy a mi korunkban nagyon komikus volna egy zord féltékenységi jelenet. Huszonegy évi együttélésünk, ugyebár nem volt sem kellemetlen, sem bántó?

A férfi hátrált egy lépést, mint a ki nem akarja, hogy az asszonyi gyöngédség meglágyítsa.

— Nem arról van itt szó, hanem arról, a mit az imént mondtál. Te nem szerettél engem, mikor feleségül vettelek?

Az asszony gondolkozott, hogy őszinte legyen-e? Majd az ajkába harapott és azt mondta:

— Mondjuk így: nem voltam szerelmes beléd.

A férfi úgy nézte feleségét, mintha egy új, rejtelmes, ismeretlen asszony állna előtte, a kitől félnie kell. Bátortalan, zavart, ideges lett s keserű szemrehányás fakadt fel lelkéből:

— És huszonegy évig hazúdtál nekem!... Huszonegy évig tudtál bolondítani!...

Az asszony mosolygó gyöngédséggel, zavartalan lelki derüvel nézett reá. Mentől idegesebb, izgatottabb lett a férfi, annál nyugodtabb volt ő.

— Igazságtalan vagy, barátom. Én, mikor hozzád mentem, már akkor is téged tartottalak a világ legjobb, legnemesebb, legigazabb férfjának.

— Köszönöm.

Rekedten, keserűen hangozott a válasz, az asszony vállat vont.

— Így volt, ha fáj is neked, de így volt. A mi a hazugságot, a tettétést s a többit illeti, én nem hazudtam neked huszonegy évig. Ezt nem is birtam volna. S te sokkal okosabb ember vagy, semhogy egy ilyen hosszú ámitást észre ne vegyél. A hazugság, hogy a te kedvelt kifejezésedet használjam, igen rövid ideig tartott.

erdőgazdaságra, hanem pénzügyi szempontból is biztos alapon nyugszik és hogy ez az alap egészséges és reális.

A vezetésemre bízott erdőgondnokságban az 1910. évben a fenyőfa jelölése és felvétele m³-ként 14.— K a döntés, hámozás, hosztolás, forgatás, szállítás és máglyázás m³-ként ————— 3.26 «
összesen tehát 3.40 K-ba került.

Hogya az erdőgazdaság belterjességének fejlesztésére és jövedelmezőségének emelésére célzó szárazföldi szállító eszközök fokozottabb mértékben lesznek kiépítve, a mint azt a földmívelési kormány tervbe vette, abban az esetben a fenti költségek is tetemesen apadni fognak, különösen ha minden az erdőből kikerülő anyag, a mi ma még helyenként értékesítetlenül az erdőben elpusztul, olesó pénzen ki lesz szállítva és jól értékesítve.

Nem hagyhatom említés nélkül azt sem, hogy miután ez az erdőgondnokság már is két erdei főúttal rendelkezik, a házi kezelés mellett termelt fenyőfának csak 8%-a kerül tűzifába; ott pedig, a hol közvetlen a vágás mellett megy el az út, ez a mennyiség még alább száll.

Ezekből az adatokból láthatjuk, hogy belterjes gazdaság csak jó utak segítségével képzelhető, s hogy jó utakkal mennyire emeljük az erdő értékét. Jó úton a fuvarező teljesítőképessége még egyszer akkora és a mi a húsdrágaságban nem megvetendő előny: az igavonó állat sem romlik le annyira, mint feneketlen utak mellett.

Annak megítélésére, hogy a jelölt, becsült, a favágási tervben és költségvetésben előirányzott fatömeeggel milyen gazdaságosan bánt el az erdőaltiszt, ide jegyzem

még az újbányai védkerületi erdőaltiszt egy kezelési részletének eredményét.

Kijelöltetett és becsültetett az 1911. évi márczius havában benyújtott költségvetés szerint 1705 m³; a nagyvállalkozónak a zsarnóczai rakodóra leszállított 1744 m³, az erdőben maradt selejtes fa pedig 53 m³, tehát a selejtes fa itt is az összfatömegnek csak 0.036 %-a, a mi a helyszínén 3.50 K-ért értékesítettik.

Hogy csak ügyes és megbízható erdőaltiszttal lehet a célba vett házilagos fatermelésnél eredményesen működni, azt a fentiekből láthattuk.

Karácsonyfa.

Az elmúlt karácsonyi ünnepek alatt nagyon kevés család akadt széles e hazában, melynek szobájában egy karácsonyfa ne fényelt volna, mert még a legszegényebb ember is igyekszik gyermekeinek megszerezni ezt az örömet, s bármilyen szegény is a Jézuska, de a kis fenyőfának hiányoznia nem szabad.

Érdekes volna az a statisztika, a mely kimutatná, hogy hány szegény lucz- vagy jegenyefenyő-fácska esik évente Magyarországon áldozatul ennek a szokásnak, melynek semmi kimutatható vallásos alapja nincs és a mely szokást nyugodtan jelezhetjük némileg barbárnak is, mert nagy nemzetgazdasági kárral jár.

Az évente levágott karácsonyfa mennyiségét 2—3 millióra becsülöm, mert ennyi család bizonyára van az országban, mely megszerzi gyermekeinek a karácsonyfa örömét.

Ha ez a rengeteg mennyiségű karácsonyfa a sűrű

— Meddig?

A férfi vonásai kissé megenyhültek. Katalin nevetett.

— Tudom is én! Ki emlékszik már ilyen régi dolgokra. Talán egy évig, talán addig sem. Most már biztos dátumot igazán nem tudok.

Az ura megfogta a kezét s az asszony férje vállára hajtotta fejét. Könnyes volt a szemük s érezték egymás szívének ritmikus, egészséges, szerelmes szívének dobogását.

— Nos, — mondta a férfi pár percnyi szünet után, — ez mind szép és jó, de az Erzsé dolga ezzel ám még nincs rendben.

— Légy türelmes és elnéző. S ha leányod kitarat a fiú mellett, add neki. Add annak, kit ifjú szíve első hevével szeret és kíván.

A férfi már kissé bele is törődött az esetleges házasságba, de nem bírta elfojtani a mi most az ajkára jött:

— Mennyire asszony vagy, Istenem, mennyire asszony! Az imént kijelentetted, hogy nem szerelemből jöttél hozzám és mégis nagyon boldog voltál velem. Most, mikor Erzséről van szó, patétikusan szavalsz, mint a régi drámákban: add annak, kit ifjú szíve első hevével szeret és kíván. Ej, drágám, ez egy kicsit értelmetlen beszéd...

— Az, — felelt engedelmesen az asszony, mint a ki ki akar térni minden vitatkozás, minden bizonyítás elől.

— Pedig te nem szoktál ostobaságokat beszélni.

— A mint látod, néha megtörténik.

A férfit bántotta ez a lány passzivitás. Mintha nem tartotta volna természetesnek. Mintha megérezte volna, hogy ez a lány engedékenység rejt, fed, eltakar valamit, a mit neki nem szabad meglátnia. Már pedig most látni akart.

— És értelmetlen, logikátlan kitérések hatása alatt intézzem leányunk sorsát? Nem, kedvesem, ezt igazán nem kívánhatod tőlem.

Az asszony arcza elsötétült. Még nagy, világos kék szeme is feketének tetszett e pillanatban. A férfi megijedt, még sohasem látta ilyen sötétnek, ilyen zordnak a felesége arcját.

— Kedvesem, — mondta szeliden, — ezért nem kell neheztelned. Te azt mondod, boldog voltál velem. Más életet kívánsz a leányodnak? Miért ne mehetne majd úgy férjhez, mint te, kölcsönös megértés, gyöngédség, szimpátia alapján, ha majd kiverte fejéből ezt a ficzkót. Te már tudod, hogy ez az út a boldogsághoz vezet. Nem akarod, hogy a leányod rálépjen?

fiatalosok ritkításából származna, úgy örömmel kellene üdvözölni ezt a vásárt, mert a pénzbeli haszon mellett még az áterdőlés foganatosítása is előnyképen jelentkeznek. De ha a valóságot kutatjuk, nem fest a dolog ilyen szépen, mert sűrű állásban nőtt, féloldalú, ritka lombú, paszulykaró-alakú karácsonyfa senkinek sem kell, mikor szebbet is kaphat. A karácsonyfának egyenlő növéssű, gúlaalakú, sűrű lombú, szép alakúnak, üde, zöld lombúnak kell lenni, ilyet pedig áterdőlésből kapni nem igen lehet.

De mondjuk, hogy lehet, azonban hol van az a megbízható munkás, a ki ezeket a szempontokat szem előtt tartva, helyes elvek szerinti ritkítást végez a termelésnél? A kincstárnál még van felügyelet ebben az irányban, de hol van az a személyzet, a mely képes lenne ellenőrizni a környék lakosságát?

Hogy azután a karácsonyfát üzletszerűen árusító félkéz kalmárok nem sokat törődnek az erdőfenntartás elveivel, az bizonyos; hanem ha beszabadulnak egy jegenyefenyő fiatalosba, olyan tisztást vágnak benne, hogy ott a fenyőből hírmondó sem marad.

Ezeket a károsításokat megakadályozandó, vannak szabályrendeletek, melyek a karácsonyfaszállítást szerzési igazolványhoz kötik azért, hogy a hozzá nem értő lelkiismeretlen kereskedők pusztító munkája meg legyen akadályozva. Hol van azonban ez a rendelet be is tartva?

Megpróbálták ezt a károsítást új n. karácsonyfa-üzemosztályok telepítésével megelőzni, midőn kisebb, 10—20 holdas területeken szabad állásban lettek volna tízéves fordulóban nevelve a karácsonyfák. Nincs azonban tudomásom róla, hogy ezt az életrevaló tervet vala-

hol meg is valósították volna. Pedig az eszme nem rossz és jövedelmező, mert egy méteres hálózatban holdanként 3—4000 darab karácsonyfa lenne termelhető és tizholdas üzemosztályról egy holdas évi vágás legalább 2000 korona nyers jövedelmet nyújtana. Van a hegyes vidéken elég olyan kisebb birtokos, a kinek a tulajdonában levő bokros legelő ma egy korona hasznot sem hoz; ezek közül a vasuti állomáshoz közelebb fekvő darabokat erre a célra lehetne átalakítani. Igen ám, de mikor az első haszonra tíz évig kell várni, alig akad rá vállalkozó, mert hiszen nálunk a kevés befektetéssel járó dologra sem vállalkozik senki, legfeljebb ha állami segítséget kap hozzá.

Megállapítható tény tehát az, hogy a karácsonyfa-termelés a mai formájában káros és oda kellene hatni, hogy — ha azt egyszerre megszüntetni nem is áll hatalmunkban — legalább is olyan mederbe tereljük, a hol még sem okoz annyira érezhető károkat.

Ezt a célt elérni gondolom azért, hogy a tényleg áterdőlésből kerülő selejtesebb árút a kincstár — (valamint az a nagybirtokos, a kinek a közjó érdekében előljárni, példát mutatni kötelessége) — maga dobja piacra lehetőleg mérsékelt áron, míg a szebb egyedek árát állapítsa meg olyan magasán, hogy az ahhoz való jutás megnehezítettén, a selejtesebb árú eladását biztosítsa, vagyis hozzászoktassa a közönséget, hogy a selejtesebb, kisebb törzsekkel is megelégedjék, mert kisebb fát még az áterdőlésből kikerült egyedekből is lehet kapni.

Legyen gondja rá minden hatóságnak, hogy az érték-és árszabályzatba — külön tétel alatt — a karácsonyfa oly magas áron kerüljön be, hogy az erdőkihágók kedve

— Nem!

Erősen, keményen hangzott a szó, mintha csak ütés volna. A férfi meg is tántorodott tőle.

— Nem? Miért?

— Mert csak én tudom, hogy milyen árat kellett fizetnem, míg ez az út a boldogság útja lett. És én nem akarom, hogy a leányom is lefizesse a szörnyű váltságdíjat. Talán nem is birná, talán nem is elég erős hozzá. Talán az áldozat végén sülné ki, hogy hiábavaló, mert a boldogság, a nyugalom még sem jött meg. Én nagyon boldog asszony lettem, de az út, mely a boldogsághoz vezetett, oly rémes, szörnyű volt, hogy ma is megbor-zongok emlékeitől.

— Katalin!

— Én azt akarom, hogy az én leányom ne féljen, ne remegjen, ne alázza meg magát, hanem diadalmasan, szerelemtől dobogó szívvvel, minden jót és szépet reménylő lélekkel fűzze karját a férje karjába, mikor házamból majd kivezeti. Azt akarom, hogy mikor új otthonának küszöbét átlépi, a paradicsom minden boldogsága ott lángoljon ifjú szívében. És ne undorodjék magától és attól, a mi vele történni fog, hanem diadalmasan szembe nézve a ragyogó nappal, menjen a boldog, mámoros, szerelmes órák felé...

— És később?

Az asszony vállat vont.

— A jövő Isten kezében van és remélnünk kell, hogy ott nincs rossz kezekben. De azért az elmulasztott diadalmas, mámoros, szerelmes órákért nincs többé kár-pótlás sehol, soha...

A könny elfojtotta szavát és sirni kezdett, mintha egy régen eltemetett, de soha el nem felejthető emléket siratna. A férj elfordult tőle és komoran bámult ki az ablakon. Mintha most omlott volna össze valami a lelkében, valami, mit szépségnek, ifjúságnak, örömnak, illúzióknak hívtak. Eltorzult, fakó arczezal nézett ki az utcára és alig vette észre, hogy az asszony lassan oda lép mellé, térdre esik és fejét kezére hajtja. Az asszony könnyes csókok közt szorította magához férje kezét. A férj nem mozdult, csak később emelte fel szabadon maradt kezét, hogy megsimogassa vele felesége haját. A simogatásra keserűen felzokogott az asszony, mintha csak érezte volna, hogy az ura szívében olyan sebet ejtett, melyet sem jóssággal, sem szeretettel, sem gyöngédséggel begyógyítani többé nem tud.

elmenjen a tolvajlástól, illetve ne járjon haszonnal a fáradsága.

Czélszerű lenne e szokás ellen napilapokban is agitációt indítani s lassanként hozzászoktatni a közönséget, hogy kár annak a szegény fenyőnek az életét tönkre tenni azért, hogy a következő nap a szemétdombra kerüljön.

Elismerem, hogy jólesik a szemnek a fehér havas világban a fenyőfa üde zöldje, s ezért nem is fog könnyen menni a szokás végleges kiküszöbölése; de ha átmege a köztudatba, hogy kár az erdőnek éppen a legszebb egyedeit egy óra örömeért megsemmisíteni: akkor elérjük azt, hogy elvettük a károsítás élet s megszüntettük a szokás túlkapásait. Hiszen az újévi üdvözlések megváltása is lassan tudott tért hódítani, holott azelőtt valóságos adó volt a közönségen:

Bészler Kálmán.

Hogyan terítsen a sörétes fegyver?

Irta: *Gothard Sándor.*

Az átütő erő levén egyik főtenyező a precíz lövésnél, most a második tényezőről, a terítésről fogunk egyet-mást elmondani.

Az apró vadnál, mint már érintettük, bizonyos számú sörétre van szükség, hogy a vadat azonnal megölje. Egykét sőt három szem beható sörét a legritkább esetben öli meg azonnal a vadat, legyen az fogoly, fácán vagy nyúl. Ellenben sok kísérlet beigazolta azt, hogy a galambot, melynek a sportszerű galamblovésnél feltétlenül a zsinóron belül kell leesni, 9 szem 12-es sörét még akkor is azonnal megöli, ha abból sem a fejet, sem a nyakat, sem a szívet egyetlen szem sem érintette. Tehát a sörétlövés helyes technikája megköveteli, hogy a fegyver a sörétrajt egyenletesen terítse és e mellett összetartsa. Addig míg a «choke boore» fúrást fel nem találták, ez jóformán nem sikerült. Azután a choke furat folytonos szűkítésénél más hibába estek. A túlszűkített choke míg egyrészt az eredményezte, hogy a sörétlövésnek igen erősen koncentrált magja lett, másrészt a fegyver kellemetlenül taszítani kezdett, mit tömredék fegyvernél tapasztalunk ma is.

Az ilyen igen összpontosító fegyverek löve azt mutatta, hogy 35 méterről löve egy 76 cm. körbe, bele lehetett lőni 70%, sőt több sörétet is, de a 76 centiméteres körbe berajzolt 35 cm. körbe a találó sörétek felénél több volt bele löve, tehát ez volt a lövés magja. Ez a belső kör egy harmadrészét képezvén az egész körnek, abba hatszor sűrűbben volt a sörét, mint a külső nagyobb körben. Ennek nagy hátránya van. Mert ha a szárnyas vad ezen kis 35 cm. átmérőjű belső maglövésbe került, akkor kilőttük a foglyot a tollából. Ellenben, ha a külső körbe került, legtöbbször a roppant sűrű lövés daczára «stanglizva» elrepült.

Ujabbán tehát a világ legelső puskakészítői, Pardey, Holland & Holland stb. oda törekedtek, hogy a sörétlövést teljesen egyenletesen terülővé tegyék, vagyis hogyha a 76 cm. átmérőjű kört 100 egyenlő részre el-

osztották, akkor a legtökéletesebb lövés minden ilyen $\frac{1}{100}$ -rész parcellába egyenlő számú sörétet szórjon bele; — ez az ideális lövés! De természetesen ez soha el nem érhető. De elérhető annyi, hogy a sörétraj a 76 centiméteres kört szabadszemmel becsülhetően tűrhetően, egyenletesen hintse be. Az ilyen fúrást Holland & Holland «Newboore» vagy az őb belefoglalásával «New 16 boore» névvel jelöli meg.

Természetes dolog, hogy ezen fúrás mód mellett 70% találó perczentet meghaladni jóformán lehetetlen. A «New boore» 50 és 60% közt szokott lőni. Igen-igen ritka a 60 és 70% közt lövő cső, még a legdrágább 1000—2000 koronás fegyverek közt is. És ha van, ezen magas százalékos fegyver kivétel nélkül maglövést, koncentrált központú lövést ad.

Most már künn a mezőn és erdőn az egyenletesen terítő fegyver az előny; akár milyen jó lövő kezében sokkal jobb egy 50—60% találó söréttel lövő egyenletesen terítő cső, mint a 80—82%-os koncentráltan lövő maglövésre fúrt fegyver. Ezt száz és száz példával igazolta be az én gyakorlatom is. A galamblovők, a kinknél végre is néha egyetlen lövés 10—15 ezer koronát hoz a konyhára, jobban mérlegelik, hogy melyik a legjobb lövés, mint a hogyan mérlegeli azt a vadász, a kinknél a lövés csak egy foglyot vagy nyulat hoz a konyhára. És a galamblovő ma speciálisan az egyenletesen terítő fegyvert veszi meg, mely 35 méterről a 76 cm. kört egyenletesen szórja be, de úgy, hogy ott sehol egy galamb ki ne férjen az üresen hagyott hézagokon. Ezeket a fegyvereket fizetik meg ma 1000—2000—3000 koronával darabonként. És ezt a lövést adják a «new boore» furatú fegyverek.

Nézzük most már mi a new boore furat titka? A «choke boore» fegyver csöve a végéig hengerded, a vége előtt egy rövid konuszszal, kúppal elszűkül, végül a cső orrán $1\frac{1}{2}$ —2 cm. hosszát ismét henger, de már kisebb átméretű szűkebb henger.

A new boore szintén ilyen szűkített furat, csak az átmenet konusza, kúpos része, szűkítése, jóval hosszabbra van kihúzva. Ez az egyenletesen terítő sörétfegyver fúrásának titka. És ezzel el van érve mellékesen az a cél is, hogy a «new boore» furatú sörétes fegyver nem taszít annyira, mint az igen hirtelen szűkített «full choke» furat, a minek olyan esetekben, mikor egy nap százsámra lőjük el a patront, szintén végtelen előnye van.

Azt hiszem ezzel eléggé megmagyaráztam az egyenletes terítés rendkívüli előnyeit.

Most még azt akarom elmondani, hogyan próbáljuk ki magunk, egy sörétes fegyver terítését.

Óva intem a t. gyakorlati vadász urakat, hogy soha se menjenek bele találó perczenten való nyargalásba, mert az abszurdum.

Az ország legjobb lövői, mesés eredményeket érnek el az új fúrással és egyenletes terítéssel. Ellenben az én atelieremnek a 80—81%-os full choke fegyvereket háromszor is visszaküldik, míg valaki, valamely messzelövés után bele szeret. De hiba, ha a fegyver szór, pláne, ha hézagokkal szór. Ezeket a hézagokon a fogoly

szerezet kirepülni, a nyúl kiugrani a lövésből, mert a vadnak legtöbbször több a szerencséje, mint a vadásznak. És jól is van ez így beosztva!

A fegyvert tehát be kell löni, ha ismerni akarjuk, mit tud a fegyverünk.

A belövéshez először is patronát készítünk. Csak a 16-os öbről beszélünk.

Vegyünk belföldi füsttelen I. számú porból 2·2 gr.-ot, megfelelő hüvelybe töltjük, kátránykarton és 12 mm. vastag fehér szőrből való rózsaszín, faggyúba mártott fojtást teszünk rá, azután megint fekete kartont, mérsékelten lenyomva, de nem verem ám le!

Most 100 szem 8-as (3½ mm.) sörétet *kiolvasok*, ez circa 28 grammnak felel meg. Föléje fehér sörétfojtás kartont teszünk. Kantra peremezek és nem félgömbölyűre. Kész a patron.

1 négyzet méter pakoló papírt veszek, bele rajzolok egy 35 cm. átmérőjű kört, e körül ugyanazon központtal még egy nagy 76 cm. átmérőjű kört. A cenztrumba 10 cm. átmérőjű fekete körlapot tűzök be. Erre czélozok. Kímérek pontosan 35 métert, a mi 50 lépésnek felel meg. Kiteszek egy nehéz asztalt, erre elől egy kis ládát, melyre homokzsákot fektetek, oly magasan, hogyha két könyökömmel az asztalra fekszem, a fegyver csövének első harmada a zsákon fekdjék; így felfektetett karokkal és fegyverrel a czéltáblára lövök. *A legjobb lövő se lövöldözön próbát szabadkézből, 50 lépésről lehetetlen 5 lövést egyformán jól czélozva leadni.*

Így 5 lövést teszünk egymásután, minden csőből 5 külön czéllapra.

Megolvassuk a belső körben levő sörétek számát, pl. 21 sörét, a külső körben levőket pl. 47 sörét, a kettő együtt 68 szem sörét. Miután 100 szem volt bele töltve a patronba, ez 68% találó perczentet jelent. Nem kell számítani semmit. Ha azt találom, hogy a belső körben 41 szem van, a külsőben pedig 43 szem = 84 szem, ebből azt következtetem, hogy a fegyvernek *túl erős maglövése van*, mert a belső kör egy bizonyos területére hatszor annyi sörét esett, mint a külső kör háromszor akkora területére.

Ez a fegyver *nagy találó perczenttel lö elméletben a táblán, de a gyakorlatban sokat fogok hibázni vele.* Tehát a fegyver magas találó perczentje lerontja a *vadász* találó perczentjét, még a legjobb lövő kezében is. És ezt ne felejtsek el soha tisztelt vadász társaim; ezért nem kell perczent nyargaló, szórszál hasogatónak lenni. Ha azt látom, hogy az 5 lövésből egy vagy kettő erősen lefelé, felfelé, vagy jobbra, balra elment a lölap közepéből, akkor azt következtethetem, hogy ez az én hibám és nem a fegyveremé, az ilyen lap helyett másikat lövök. De ha minden lövés egyformán félre, lefelé-felfelé, jobbra-balra, de mindig egy felé lö, akkor valószínű, hogy a csövek összeillesztése hibás, azok lyúktengelye nem párhuzamos.

De soha ne itéljünk elhamarkodva; a hibát először magunkban keressük, még felfektetett fegyvernél is. 50 lépés nagy távolság, sörétes fegyverrel kissé félre lö a leggyakorlottabb lövő is.

E sorok írója fegyver atelierjében 100 és 100 fegyvert lö be évenként, rendkívüli gyakorlattal bír, néha mégis félre lö, a fegyver hibáján kívül.

A belövést szélszemből, ne nap ellen s teljes nyugalomban teljesítsük.

A belövő sohase futkosson ki a czéllaphoz, mert, ha csak 2 csővel 10 lövést tesz és 10 szer ki be fut, húszszor teszi meg az utat, az 1000 lépés futkosás. Akkor *lehetetlen* jól löni! Mi lenne belőlem, mikor néha egy délután 8 fegyvert 80 patronnal kell belőnöm. Agár sem győzné ezt a futkosást.

A belövésnél roppant szerepe van az egymás után következő lövések egyenlő jó voltának. Vagyis, ha az 5 lövés mind jól terít és mind 10—12% különbséggel egyforma, akkor a fegyver egymás utáni lövéseinek szabályossága kitünő. És ez fontos dolog!

Kivétel nélkül minden fegyvernek, minden lövés más, két egyforma sörétlövés sohasem esett, *de a lövések jóságának hasonlónak kell lenni egymás után.* Ha ez az eset nem üt be, a lőszerben is lehet a hiba.

A legnagyobb perczentet akkor érjük el, ha a normálnál 5—10%-kal kevesebb port adunk. Pl. 16-os patronba 2·3—2·4 gr. helyett 2·1—2·2 grammot. Kevés, mondjuk 26—28 gr. sörétet.

A 8-as sörét 10—12%-kal ad nagyobb találó perczentet, mint más sörét, akár 10-es, akár 6-os legyen. A nyolezas sörétből 100 szem van a 16-os lövegben, a 12-es sörétből 340 szem. Ezt a 340 szemet már nehezebben tartja össze a legjobb cső is, mint a 100 szemet.

Azt meg minden vadász tudja, hogy az öreg sörét szerzet szanaszét repülni. A choke boore cső 6-osnál öregebb sörétet rosszul lö, ez köztudomású.

A papiros lapra lövöldözéssel soha se elégedjünk meg, a végleges döntést erdő-mezőre, szóval a zöld gyakorlatra tartsuk fenn.

Földi kutya (*Spalax typhlus* Pall.).

(Egyúttal felelet V. I.-nek.)

Lapunk egyik olvasója hozzánk intézett soraiban azt írja, hogy náluk Csanádvármegyében, Mezöhegyesen nagyon sok a földi kutya s különösen az ő kertjében nagy károkat okoz, a mennyiben a burgonyát, zöldséget és vöröshagymát csaknem mind elhordja. Ezért az ellene való védekezés módjára nézve kér tájékozást.

Mielőtt t. olvasónk kérdésére válaszolnánk, érdemesnek tartjuk, erről a hazánk alföldjein és alacsony földjein elterjedt, de általánosságban kevéssé ismert érdekes rágsálóról, annak életmódjáról és pusztításairól megemlékezni.

A földi kutya (vak-kutya, heréc, vak murmutér, fogas vakony, vak vaksi) rendszerint 17—20 cm. hosszú állat, azonban a Nemzeti Múzeumban levő és szintén Mezöhegyesről származó kitömött példány 27 cm. hosszú. Feje vastag s a törzsénél is szélesebb, elül ékalakú, a hegyén tompán lekerekítve. Csőkevényes fülkagylója tel-

jesen a bundájába van rejtve, de kerekded fülnyílása azért szembeötlő. Mákszemnyi szemeit teljesen bevonja a fej bőre. Teste vaskos és úgyszólván minden nyakrész nélkül megy át a fejbe. Végtagjai rövidek s az elülsők nagyobbak és szélesebbek mint a hátsók; lábai ötujjasok, alul csupaszok és 2—2 porczogós gumót viselnek. Farka kis csupasz gumócska alakjában ötlik fel. Hatalmas metszőfogai laposak, meggörbült vésőalakuak. Bundája nagyon lágy, felül és oldalt hamvas-, vagy feketés-szürke, élénk vörhenyes-szürke, vagy fakó rozsdavörös árnyalattal. Az arcán két oldalt húzódo szőrperem fehér; lábai fehéresszürkék.

A földi kutya, melyet hazánkban 1820 táján fedeztek fel, leginkább a mivélés alatt álló földben szeret tartózkodni s ezért különösen ott üt tanyát, a hol, vagy a melyek közelében zöldséget, burgonyát, répát, zellert, vöröshagymát, dinnyét, kukoriczát, lóherét stb. vetnek. Ilyen helyeken gyakran nagy pusztításokat visz véghez s különösen a békésvármegyei tanyások panaszkodnak, hogy vöröshagyma- és zellerveteményeikben nagy károkat okoznak azáltal, hogy a növényeket néhány percz alatt aláássák s behúzgálják földalatti folyosóikba; fölöttük azután beomlik a föld s csupa lapos gödör marad a veteményes ágyon. Lapunk említett olvasójának leveléből az következik, hogy Csanádmegyében is nagyobb mértékben elszaporodott már a földi kutya s ott is érzékeny és bosszantó károkat okoz.

A földi kutya a föld színén nagyon ritkán jelenik meg, futni nem tud jól, azonban a föld alatt bámulatosan tevékeny s nagy élénkséggel sűrög-forog folyosóiban. A földet orrával túrja föl s azután lábaival maga mögé szorja; ha túrás közben köre talál, azt körül ássa s orrával kitölti a folyosó nyílásán.

Földalatti lakását porhanyó földben készíti, még pedig úgy, hogy először egy nagyon hosszú főfolyosót s ebből szerteágazó oldalutakat készít. A folyosókból kitért földet kupaczkokba fölhányja a Föld színére, úgy mint a vakond, túrásai azonban nagyobbak, laposabbak mint a vakondé és egymástól távolabb esnek. Folyosóinak falai annyira simák, hogy szinte fénylenek; s a folyosókon kívül még nagyobb üregeket, hálókamrát és éléstárakat is ás.

Falánkságára és pusztításaira nézve jellemző, hogy pl. a csabai határban (Békésmegye) egy földi kutya lakásának felásása alkalmával egy kisebb üregben másfél véka hagymát találtak. Az innen kiinduló folyosót követve, rátaláltak az állat igazi éléskamrájára, a mely mintegy három köblös lehetett, alul tágas, felül szűkebb búzaveremhez hasonlított s falai oly simák és kemények voltak, mintha egy ügyes kőműves tapasztotta volna ki. Ebben a kamrában nem kevesebb, mint harmadfél véka vöröshagyma, burgonya, lóheregyökér és bugás sikkantú magvas bugái voltak fölhalmozva. Innen egy rövid folyosó vezetett az állat vaczkába, hálókamrájába, melynek alja füvel és lágy gyökerekkel volt megalmozva. Egy üregben — állítólag — soha sincs két állat együtt, hanem mindegyik állat külön lakik.

A földi kutya nem tart téli álmod, hanem a telet is

ébreten tölti s begyűjtött készletéből táplálkozik. Innen magyarázható meg nagy pusztítása.

Érzékei közt szaglása, hallása és tapintása első helyen áll, szemeivel azonban állítólag nem lát, vagyis vak. Izlése is kitünő, mert ha többféle vetemény közt válogathat, mindig a zeller és a vöröshagyma a legkedvesebb tápláléka, ámbár a sárgarépát, petrezselymet, burgonyát, fiatal kukoriczát és a sárgadinnyét is örömmel eszi, sőt kukoriczaérés idején állítólag a kukoricza szárára is felkapaszkodik, hogy a csövekhez férhessen.

A földi kutya inkább éjjeli állat, ámbár néha nappal is kijön a föld színére, különösen pázrás idején. Egyébiránt ha csendes a vidék, néha még a napra is kijön sütkérezni. A nöstény nyáron, puhára bélelt vaczkába 2—4 kölyket vet.

Megszelídíteni nem lehet s a leggondosabb ápolás mellett is mindig vad, mogorva és harapós marad.

A földi kutya tehát, különösen a hol több van, meglehetősen kártékony állat és nagy pusztítást tud a veteményes kertben véghezvinni. Miután pusztításainak megátlására, illetve az állat irtására nézve sehol útbaigazítást nem találtunk, a m. kir. állami rovar-tani állomáshoz fordultunk tanácsért, honnan a következő értesítést kaptuk:

«Mult évi december hó 20-án kelt soraira válaszulva értesítjük, hogy a földi kutya irtásával még nem foglalkoztunk és így kipróbált szert nem ajánlhatunk.

Az 1910. évben azonban Somogyvármegyében sok volt az ürge és ezek irtását a Rovartani Állomás végezte szénkéneggel és teljesen jó eredménnyel. Mivel a két állat életmódja megegyezik abban, hogy mindkettő földalatti lyukakban lakik, tehát azt ajánlanánk, hogy tessék kísérletet tenni a szénkéneggel való irtással. Mi az üregirtásnál 20 gramm szénkéneget öntöttünk a lyukba és utána rögtön betömtük. A fejlődő gáz az ürgét (bármilyen mélyen volt is) mind megölte. A földi kutyánál azonban, mivel nagyobb állat és tágasabb járatai vannak, valószínűleg nagyobb adag kell. Ezt az adagot 30—40 gramm mennyiségben elég erősnek tartjuk.

Most tehát az a javaslatunk, hogy minden lyukba öntessen 30—40 gramm, esetleg 60 gramm szénkéneget és a Spalax-lakás bejáratát a beöntés után azonnal tömtesse be, hogy a fejlődő gázok el ne illanhassanak, hanem ölü hatásukat teljes mértékben kifejthessék.

A szénkéneg állami raktárakban kapható méter-mázsánkint 33 korona árban. Kisebb mennyiségben 25 kilogrammos kannákban árusítják. A munkánál nem szabad dohányozni, mert a szénkéneg igen gyúlékony és robbanó is.

Mindenesetre köszönettel vennők, ha az irtás lefolyásáról és eredményéről annak idején bennünket értesíteni sziveskednek.»

Gazdasági tanácsadó.

Tenyésztyúkok takarmányozásáról. Az okszerű tyúktenyésztés megkívánja a tisztaságot és a helyes takarmányozást. Eltekintve a nemes baromfitenyésztéstől, a hol a felnevelt állatok nem a piaczi értékük, de fajta-minőségük, tehát magasabb tenyésztési értékük szerint adatnak el: a tyúktenyésztésből csak akkor remélhetünk hasznot, ha a piacra kerülő és a háznál elfogyasztott baromfiak legalább is megegyeszer annyi értéket képviselnek, mint a mennyi értékű takarmányt elfogyasztottak.

Gazdasági udvarokban a tyúkok könnyen hozzájutnak mindenféle növényi és állati takarmányhoz s így élelmük az év legnagyobb részében gazdag s elég változatos, sőt télen sem hiányzik nekik a zöld takarmány; bár hó födi is a földet, a trágyadombon mégis mindig találnak hústáplálékot. Egészen másként áll azonban a dolog szűk udvarokban tartott baromfiaknál, hol ezek a táplálékok nem állanak a baromfiak rendelkezésére. Ezeknél a tenyésztőknél éppen a két legszükségesebb takarmány, az állati hulladék és a zöldségféle, majdnem az egész éven át hiányzik. Zöldségféle könnyebben előteremthető, mint az állati hulladék, pedig amaz nagyon szükséges a csibék felnevelésénél. A kotlótyúkok szintén nem nélkülözhetik a húsféle és a zöldségféle eledelt.

Ha tehát a tyúkokat elegendő húsféle táplálékkal akarják tartani, akkor hetenként egyszer fejenként 20 gramm húst, paczalt, vagy beleket kell nekik megfőzve adni; de megfelel a czélnak a húsliszt is. Különösen ajánlható a húsliszt azon vidékeken, a hol olesó lévén a burgonya, a baromfit többnyire burgonyával tartják. A burgonyában azonban a szénhidrátok túlsúlyban vannak, azért ha a tenyésztő jó és megfelelő takarmányt akar adni táplálékul, helyesen cselekszik, ha a zúzott burgonya közé húslisztet kever:

A tyúkok takarmányozását előírni bajos, mert az mindenütt a helyi viszonyoktól függően változik.

Kívánatos, hogy a tyúkok a nyári idény alatt $\frac{2}{5}$ rész zabot, $\frac{1}{5}$ rész árpát, $\frac{1}{5}$ rész kendermagot vagy napraforgómagot s $\frac{1}{5}$ rész kölest kapjanak, de természetesen csak akkor, ha ez feltétlenül szükséges. Hol a tyúkok reggel az eljök szórt takarmányt csak immelámmal szedegetik, azután csakhamar tovább állanak s estére tele begygyel térnek haza, ott takarmány kiszorása felesleges, mert ott van a tyúkoknak elég legelőjük. De a hol kevés a legelő, vagy a tyúkok zárt helyen tartatnak, ott a fenti takarmánykeverék a legjobb, melyből fejenként egész napra 1 deciliter számítható.

Téli idény alatt, mely novembertől márcziusig vehető, a fenti keverékben a $\frac{2}{5}$ rész zabot a tengeri helyettesíti, de az adagot 1-5 deciliterre kell felemleni.

A közölt takarmányadagok fejlett törzstyúkokra vonatkoznak, de a féléven felüliek is e takarmánymennyiségben részesíthetők, a félévesnél fiatalabbakra két darabonként kell ugyanannyit számítani.

A nyári idény alatt a tyúkoknál a tengerivel való etetést egészen mellőznünk kell, mert a tengeri hevit és hizlal, már pedig sem hevíteni, sem hizlalni a tenyészttyúkokat nem czélunk.

A fehérjedús takarmányon kívül a tyúkoknak nagy szükségük van foszforsavas mészre is. Ezt a takarmányt a szabadban járó tyúkok majdnem kivétel nélkül meg is találják s ha elegendő mennyiségben, nem juthatnak hozzá, azt azáltal adják tudtunkra, hogy a tojás héja puha vagy egészen vékony és megültetve hamar össze-roppan. Ily esetben a szabadban járó tyúkoknak is fejenként és hetenként egyszer egy kávéskanálnyi foszforsavas meszet keverünk valami lágy eledelbe. A hús, csont és tojáshej-hulladékokat naponta megdaráljuk s a baromfiakkal feletetjük.

A tyúkok itatásánál nagyon ügyeljünk, hogy a tyúkok mindig tiszta és friss vizet találjanak, mert ez szintén egyik lényeges és a baromfitenyésztés sikerét nagyban befolyásoló tényező, sőt talán a takarmányozásnál is fontosabb, mert míg a tyúkok eledelüket nyáron valahogy csak megkeresik, addig, ha tiszta ivóvizük nincs, a baromfibelegések egész sora felléphet. (bl.)

Nem friss tojások. A keltetési időszakban sokszor hallani azon panaszt, hogy a tojások egy része nem friss s így a keltetés deficizzel jár. A tapasztalás azt bizonyítja, hogy többnyire a himbaromfiak kevés száma oka ezen bajnak, mert akárhány faluban pl. 20 tojó-lúdra jut egy gunár, pedig tulajdonképen 6-ra kellene egyet számítani, míg kacsára minden 8 tojóra egy gácsért. A könnyebb vagy közepnehéz tyúkfajtáknál 12—15 darabhoz vegyünk egy kakast, de nehéz fajtáknál 6—8 tyúkra kell már egy kakast számítani. Gyöngytyúk és pulykáknál 5—7 tojóra vegyünk egy kakast.

Különfélék.

Nyugdíjbiztosítás. A beregszászi m. kir. állami erdőhivatal javaslatára Bereg vármegye intézkedése folytán a következő járási erdőőrök irattak át régi csoportjaikból az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztár keretében az 1912. évi VIII. t.-cz. alkotta új nyugdíjszabályokba: Derczeni Bálint, Bányai Tamás, Dobra Elek, Iltyu István, Timkoviçs György, Löke Sándor, Borbély Bálint, Czihlár Ottó, Kardos László, Konez István, Gyulai János, Kovács Miklós, Páskuly Dániel, Barta György, Csobán László, Györi Sándor, Fancsik Zsigmond, Jaczura András, Kusnyir János, Margitin Mihály, Marincez László, Mucsicska Mihály, Ombódi Lajos, Panaszozi Elek, Rajplik János és Sötér Bálint járási erdőőrök és erdőszolgák.

Az aradi m. kir. állami erdőhivatal kerületéből: Bedő Mihály, Bacsilla Géza, Kornya Vazul, Menyhárd István, Hencz György, Weisz Aladár, Vauk Tivadar, Ördög Ferencz, Jánossy László és Ávrámucz Szilárd járási erdőőrök átíratnak, Juhász István pedig mint új tag vétetett fel.

A nagyváradi m. kir. állami erdőhivatal kerületéből: Abrudán László, Ábrahám Balázs, Köteles Ferencz, Dezső Gábor, Venter Viktor, Pálos János, Váci József, Mócz István és Bujdos Albert biharvármegyei járási erdőőrök az új nyugdíjesoportba irattak át, megmaradván e mellett a IV. csoportbeli segélybiztosításuk. Ugyanily módon irattak át a báró Bánffy-családi uradalomban alkalmazott Fruca Gábor, Zbanka Nisztor, Kovács Miklós, Jónás Demeter, Kebelei János, Schuller János, Csuda Henrik, Fábíán József, Bartis Sándor, Borda Mihály és ifj. Jónás Demeter erdő- és vadőrök. Átirattak illetve ujonnan biztosítottak a nyugdíjesoportban: Juhász István, Nyerges Gábor, Biczó János, Pittelka Antal és Vér János társulati vadőrök.

Tudósítások. *Hararsi József* bakóczai (Baranya m.) uradalmi erdőőr január 10-én levágott egy odvas bükkfát, a melyben 125 db denevért (bőregeret) talált.

Puskás Bálint gyergyótölgyesi hatósági erdőőr mult évi december hó 26-án szolgálata közben egy körülbelül 6 éves barna-medvét egy golyólövessel leterített.

A nyúlbor ára. A budapesti bizományosok, a kik a vadak gereznáit a gyűjtőktől nagyban veszik át, jelenleg 1.40—1.60 K-t fizetnek egy darab nyúlborért. Gödöllőn pl. a nyúlboróket összeszedő gyűjtő 1 K-t fizet darabonként, tekintet nélkül arra, hogy a lenyúzás után a bőr ki volt-e feszítve deszkára és szörtelen oldalán a szőrhullás megakadályozása céljából megfelelő anyaggal be volt-e kenve vagy sem. Az egyik bizományos állítása szerint e magas árakat a bársony divatczikkek nagy térhódítása idézte elő.

A «Vadász-Lap» egyik utóbbi számában Diamant Samu és fiai budapesti (IV., Deák Ferencz-utca 13. sz.) szörmekereskedő czég hirdetményt tett közzé, hogy téli nyúlboróket darabonként 1.20 K, nagyobbakat pedig 1.40 koronáért vesz át.

Ezzel kapcsolatban megemlítjük, hogy a Házinyúltenyésztők Országos Szövetsége (Csillaghegy, Budapest mellett) január hó 4-én tartott választmányi ülése különösen figyelmebe ajánlja a házinyúltenyésztőknek a levágott nyulak gereznájának gondos kezelését, mert a jó gereznák ára megkétszereződött. (Leghelyesebb a lehúzott bőrt egy oldalt keskenyedő deszkára húzni olykép, hogy a szőrös oldala a deszkára kerüljön.) A Szövetség hivatalos lapja, a Házinyúltenyésztés és Értékesítés, a melyből szívesen küldenek ingyen mutatványt, szakszerűen tárgyalja ezt a kérdést. A Szövetség utján kedvezően, majdnem ingyen, jó tenyészanyaghoz juthatnak a tenyésztéssel foglalkozni szándékozók, mert 1 bakból és 2 nőstényből álló belga óriási nyúltörzset 4 koronáért, ugyanilyen ezüst nyúltörzset 3 koronáért, bakokat pedig egészen ingyen adhat ki. Tudakozódások Aufferberg János tanárhoz, a Szövetség ügyvezető m. elnökéhez, (Csillaghegy) intézendők.

Időjelzés. A «Meteor» február hóra a következő időjelzést teszi közzé: Február hónap változási napjai: 2—3—6—7—10—12—13—14— és 21-re esnek. Leg-

erősebb hatásúak a 2-iki hideg, szeles, a 10-iki enyhült, esetleg csapadékos, a 14-iki hideg, a 21-iki pedig csapadékos jellegű. A mint látjuk tehát, míg február hónap első felére nyolcz változási nap esik, addig a második felére csak egy jutott. Február hónap első fele, tehát igen változatosnak ígérkezik; inkább hideg, mint enyhe, inkább száraz, szeles, mint csapadékos jelleggel. A csapadék leginkább csak 21-ikét követőleg várható, mely változóan bár, de átlagban a hónap végéig tart, s legvalószínűbb, hogy havazásban fog nyilvánulni.

Változások az erdészeti szolgálat köréből.

(Kérjük az uradalmak t. vezetőségeit, hogy erdészeti létszámukban beálló változásokról a szerkesztőséget értesíteni sziveskedjenek.)

Ő. császári és Apostoli királyi Felsége 1913. évi január hó 15-én kelt legfelső elhatározásával Sperlbauer Gyula főerdésznek, saját kérelmére történt állandó nyugalomba helyezése alkalmából, a koronás arany érdemkeresztet legkegyelmesebben adományozni méltóztatott.

A m. kir. földmívelésügyi miniszter, Ő császári és Apostoli királyi Felségének Bécsben, 1913. évi január hó 7-én kelt legmagasabb engedélye alapján Földi János miniszteri tanácsost sok éven át teljesített kitünő szolgálatainak teljes elismerése mellett — saját kérelmére — állandó nyugalomba helyezte.

A m. kir. földmívelésügyi miniszter kinevezte Huttya Pál m. kir. erdőszámvizsgálót m. kir. erdőtanácsossá.

A m. kir. földmívelésügyi miniszter Molesány Ernő m. kir. erdőtanácsost sok éven át teljesített hű és hasznos szolgálatainak elismerése mellett állandó nyugalomba helyezte.

A m. kir. földmívelésügyi miniszter Leszher Sándort, az apatini m. kir. erdőhivatal kerületében alkalmazott m. kir. főerdőort saját kérelmére állandó nyugalomba helyezte.

A m. kir. földmívelésügyi miniszter kinevezte a kopár, futóhomokos és vízmosásos helyek megjavítását célzó munkálatokhoz ujonnan szervezett altiszti személyzet létszámába: Virilitz Gyula csemetekerti őrt Litke állomáshelylyel a losonci, Schiller István uradalmi erdőort Korpona állomáshelylyel az ipolyvári, Urházi István járási erdőort Putnok állomáshelylyel a bánvölgyi, Pestő Pál uradalmi erdőort Csomatelke állomáshelylyel a rimaszombati, Pácz Viktor erdőszolgát Dés állomáshelylyel a bethlenvidéki, Nyegra József szakvizsgázott erdőort Dés állomáshelylyel a désvidéki, Bogdán Emil járási erdőort Középlak állomáshelylyel a hidalmási, Bomba Antal csemetekerti őrt Magyarigen állomáshelylyel a zalatnai, Aramucz Szilárd járási erdőort Soborsin állomáshelylyel az aradi, Obermayer Sándor járási erdőort Szászváros állomáshelylyel a szászvárosi, Kriller József járási erdőort Karaj állomáshelylyel a szenicei és Sárossy János szakvizsgázott erdőort Ilosva állomáshelylyel a beregszászi m. kir. járási erdőgondnoksághoz ideiglenes minőségű m. kir. erdőorré.

A szászsebesi m. kir. erdőhivatal főnöke Varga Miklós I. oszt. m. kir. erdőlegényt m. kir. erdőorré; Donáth Lajos II. oszt. m. kir. erdőlegényt I. oszt. m. kir. erdőlegénnyé; Derebáncz Miklós szakvizsgázott kincstári napibérest II. oszt. m. kir. erdőlegénnyé; Szöllőssy József II. oszt. m. kir. segéderdőort I. oszt. m. kir. segéderdőorré; Rajta Bazil kerületi erdőort pedig II. oszt. m. kir. segéderdőorré nevezte ki.

Szerkesztői üzenetek.

Gyakran érkeznek felszólalások kiadóhivatalunkba a cím-szalagon átjavított lakcím miatt. Ez úton közöljük, hogy ezen átjavításokat nem a posta, hanem kiadóhivatalunk eszközlí a bejelentett címváltozás alapján, a nagyobb arányú címnyomatási költségek megtakarítása céljából. Kérjük tehát, hogy főlöseges reklamációkkal a t. előfizetők ne forduljanak hozzánk.

E. J. I. Azzal a kérdéssel, hogy: A csövek beolmozódása ellen, mivel védekezhet? a lényeg, tudniillik, hogy sörétes vagy golyós csőről van-e szó, nincs megmondva. Füstnélküli por alkalmazása mellett, a lágy sörét igen olmoz, tehát első sorban kemény sörét alkalmazása ajánlható. Ha lágy sörétet használ, öntse tálczára, cseppentsen a sörét közé annyi *vazelin-olajat*, a mennyi a sörét mennyiséget bekenni képes, az olmosodás el fog maradni. De ne oly olajat (oliva) használjon, mely megkeményedik, mert egy pár hónap alatt a sörét össze áll, és a choke furatot ezen egy darabba ragadt tömb kitégíthatja.

A beolmozott sörétes csőnél bátran alkalmazhat drótkéft; három-négyszeri keresztülhúzás drótkéfével egy tizedrésznnyit sem árt a csőnek, mint ha kőcczel negyedóraszám dörgöli, esetleg kinyomja a csövet.

Csőolajozáshoz fölséges a *Jura-olaj*. En jobbnak tartom a külföldi olajoknál, és végre is miért ne támogassuk a hazait?

A „Jura amalgam”-ot, bár asztalomon áll, két éve nem használtam. En ugyanis azt hiszem, hogy a *zsirral* készített higanykenőcs (ebből áll a Jura higany-kenőcs) nem képez foncsort a cső ólom lerakódásával. Az ólomfoncsor előállításánál a tiszta fémfelület fökellék. De nem vagyok elég kémikus ahhoz, hogy ezt csalhatatlan állítani merném. Tessék vele próbát tenni, ártani a csőnek nem fog, mert a higany a vassal egyáltalán nem képez foncsort, és a vasat nem támadja meg, nem is rozsdásít, sőt ellenkezőleg.

Ha golyós cső olmosodásáról van szó, az kényesebb kérdés, mert a golyós cső drall huzagolása hamar szenved úgy a drótkéftől, mint a kőcczel való huzamos dörgöléstől. Ha kapható az öbhöz, úgy ehhez kemény rézsodronyból készült kéft ajánlanék: sajnos, ezt csak angol czégeknel láttam, nálunk nem igen kapni.

A golyós csövek tisztításához soha se használjon zsinórt, hanem mindig vesszőt; a zsinórral való tisztítás úgy deformálja a csövet, hogy ennek használatát tudomásom szerint a katonaságnál is szigorúan tiltották. (G. S.)

2. A nyulak baja a leírásból ítélve, bélhurut lehet. Az esős idő mindenféle takarmányt kilúgozott, beiszapolt; nedvesebb fekvési helyeken a jóféle édes füvek elpusztultak és helyüket a kevésbé kényes savanyú füvek foglalták el, a melyek jobban ellenállnak a túlságos nedvesség káros hatásának, viszont azonban sokkal kevésbé táplálók. Főleg ásványi sókban szegények. Így aztán a növényevő állat, a mely a szervezetének fenntartására szükséges mész és egyéb sókat a szénafélékből fedezi, igen sokat kénytelen fogyasztani a sókban szegény füvekből. A nagy tömeg aztán izgatja a gyomrot, a beleket és azokra fokozott munkát ró a nélkül azonban, hogy a szervezet só-szükségletét fedezné. A folytonos izgatás — a mit a füvekre tapadt iszap is növel — bélhurutot okoz. A makaacs hasmenés aztán az amúgy is elgyengült, rosszul táplált állatot végképpen tönkreteszi.

A sókban szegény takarmányféléknek még egy nagy hátránya van: az, hogy huzamos ideig tartó fogyasztás mellett fiatal állatoknál angolkórt, felnőtt állatoknál csontlágylulást okoz. A fiatal állat csontjai nem kapnak annyi mézsót, a mennyi fejlődésükhöz kellene, ezért aztán elgörbülnek. A felnőtt állat csontjainak mézsó tartalma pedig felszívódik. A csontszövetek ugyanis folyton kiújulnak. A felszívódó mézsókat a táplálékkal bevitt mézsók pótolják. Ha aztán itt megbillen az egyensúly, akkor a felszívódás folytán a csontok megpuhulnak és könnyen törnek.

Úgy az angolkór, mint a csontlágylulás rendszerint emésztési

zavarokkal jár. Sőt a bélhurut nem egyszer éppen a csonthaj kezdeti szakát jellemzi, ilyenkor még elgörbülések, törések nem láthatók. Itt a figyelmes szemlélt csak az vezetheti nyomra, ha — ismerve a mézszegény-takarmányt — megtapogatja az állat bordáit. Angolkór vagy csontlágylulás esetén a bordák végein göböket fog érezni, ez az úgynevezett rhachitiszes olvasó, (mert a dudorodások olvasószerűen sorakoznak).

A sókban szegény takarmányt mindenesetre javítani kell. Csudákat láthatunk, ha egyideig jóminőségű lóhereszenát vagy I. rendű rétiszenát, vagy hüvelyeseket etetünk. Ezeknek a magas mézsótartalma sok esetben már magában is elégséges arra, hogy gyógyulást hozzon. Ha ilyen takarmány vagy hüvelyesek nem állanak rendelkezésre, akkor a meglevőt kell javítani. Legelősebb erre a célra az iszapolt kréta, drágább a preparált csontliszt. Háziállatokkal az iszapolt krétát v. csontlisztet úgy etetjük fel, hogy korpával, darával, szecsával keverve megvedvestjük. Mert szárazon hintve a takarmányra, onnan lepereg.

A szarvasok, özek is valószínűleg a gyenge tápértékű takarmányt sínylik, azokkal is jó volna jó szenát etetni, mindenesetre azonban ajánlanám, hogy alkalmas helyeken rendes sózókba marhasót tegyen, hogy azt nyalogathassák. A só egyfelől fokozza az étvágyat, másfelől elősegíti az emésztést. Ha azonban a szarvasok éppen semmi füvet se ehetnek és vadgesztenyével vagy más hasonló táplálékkal élnének, akkor nekik is ajánlanám az etetőknél a takarmány közé iszapolt krétát adni, még pedig fejenként és naponként körülbelül 50—60 grammot.

Dr. Kukuljević József.

B. M. A leírás szerint a tehén tőgyön tuberkulotikus megbetegedések vannak; a csomók, a mit érez bizonyára megvastagodott nyirokmirigyek. Különösen gümőkór mellett szól az egyik tőgy eldugulása és fájdalmas volta is.

Az a körülmény, hogy a tőgy bőre hámlik és sömörhöz hasonlít, lehet himlőnek a tünete, de ez nem valószínű. Részletes leírás hiányában azonban inkább tőgygümőkóra kell gondolnom. Miután ennek jelenléte a legvalószínűbb, úgy ezt be kell jelentenie az illetékes kir. állatorvosnak és annak megmutatni, mert ha tényleg tőgygümőkór és elmulasztja a bejelentést, kihágás miatt megbüntetik, és ha tényleg tőgygümőkór, úgy a tehenet hivatalból kislejezik, megtérítik az értékét; de saját érdeke is, hogy megszabaduljon az ilyen tehéntől, mert saját családja egészségét veszélyezteti az ilyen tehén tejének élvezetével.

Dr. Kukuljević József.

K. M. 1. Előfizetése a beküldött 4 koronával 1913. évi december hó végéig rendezve van. 2. A kopár, futóhomokos és vízmosásos helyek megjavítását célzó munkálatokhoz a földművelésügyi miniszter úr által szervezett erdőáltiszti állásokra kinevezendő erdőőrök nem kincstáriak lesznek, hanem rendes állami alkalmazottak, vagyis állami altisztek. Ezekre az állásokra nem a vármegyei altiszteket nevezik ki, hanem miként azt lapunk ez évi első számában közzétett pályázati hirdetményből láthatta, ezekre az állásokra bárki pályázhatik, a ki a pályázati hirdetményben megszabott feltételeknek megfelel, tehát vármegyei altiszt is. A pályázók közül fogja azután a miniszterium a legalkalmasabb egyéneket kiválogatni és kinevezni. Ha olyan egyén neveztetik ki, a ki azelőtt is nyugdíjra igényt adó alkalmazásban volt (pl. egy kincstári erdőlegény) úgy ennek előbbi szolgálata is természetesen beszámít a nyugdíjba; ha azonban olyan egyén neveztetik ki, a ki nem áll nyugdíjra igényt adó szolgálatban (pl. egy uradalmi erdőőr, vagy egy járási erdőőr) úgy annak jelenlegi (uradalmi, járási stb.) szolgálata a nyugdíjba nem számít be.

B. A. Ha figyelemmel kísérte volna lapunkat, úgy nem is olyan régen, vagyis a múlt évi november 15-iki számban a szerkesztői üzenetek közt a 305. oldalon megtalálta volna, hogy a vadbőrök árára nézve határozottan nem nyilatkozhatunk, mert az ár mindig a szörme minőségéhez (színéhez, tömörségéhez, stb.) alkalmazkodik. A míg például egy kiválóan dús, hosszúszerű,

téli, csaknem feketeszínű nyusztbőrért 100 K-t sőt többet is lehet kapni, addig egy világos, ritka prémért 15–20 K-t sem adnak. Nagy átlagban az árak a következők: nyest 30–35 K; nyuszt 35–40 K; görény 7–8 K; vidra 30–50 K; róka 15–20 K; vadmacska 10–15 K; őz 1–2 K; szarvas 5–6 K; hiúz 40–60 K; medve 8–100 K; nyúl rendszerint 40–60 fillér szokott lenni, jelenleg azonban, hogy a bársonyszövetek nagyon divatba jöttek a nyúlborért 1·20–1·40 K-t is fizetnek.

B. S. Ha elolvasta volna lapunk múlt évi 20. számában az új nyugdíjtörvény ismertetését, úgy tudhatná, hogy nemcsak az erdőlegényi, de még a napszámosi (munkási) szolgálat is be fog számíttatni a nyugdíjba. Minthogy a beszterezeti erdőigazgatásnál alkalmazott erdőőrök rendes állami alkalmazottak, ennél fogva az új nyugdíjtörvény reájuk is vonatkozik.

K. F. Pénzügyőr az lehet, a ki 1. magyar állampolgár, 2. erős, teljesen ép testalkattal bír, 3. nőtlen vagy gyermektelen övegy, 4. negyven éven alul van, 5. magyarul írni és olvasni tud és a számolás elemeit ismeri, 6. feddhetlen előéletű. A pénzügyőri testületbe való felvételt a pénzügyigazgatóságok eszközlik. Felvétel céljából a pénzügyőri felügyelőnél vagy előadó őbízottnál kell jelentkezni. Előzőleg tanfolyamot végezni, vagy szolgálatot tenni nem kell. A pénzügyőr először négy évig csak vigyázó lesz. Ha azután a fővigyázói vizsgát 6 hónap alatt leteszi, fővigyázóvá léptetik elő, majd később a szemlési vizsga letétele után szemlész lesz. A szemlész azután a pénzügyőri biztosi szakvizsga letétele után, ha legalább 4 évig szemlési minőségben szolgált, pénzügyőri biztosok és főbiztosok is lehetnek évi 1400–3600 K fizetéssel és lakpénzzel. A pénzügyőri vigyázó 1·80 K, a fővigyázó 2·20 K, a szemlész pedig 2·80 K napi szoldot kap.

K. S. Előfizetése a beküldött 4 koronával ez év végéig rendezve van.

K. J. A Béky-féle «Számta» teljesen elfogyott s így könyv-árusoknál már nem kapható. Forduljon a szerzőhöz: Béky Albert m. kir. főerdőmérnök úrhoz Kolozsvár, lehet, hogy neki van még néhány felesleges példánya, s akkor küldeni fog. A könyv ára 1·50 K.

Cs. T. Már többször megüzentük, hogy levélben csak bizalmas, vagy igen sürgős kérdésekre válaszolunk. Miután az ön kérdései nem bizalmasok, azokra itt válaszolunk. 1. Balesetbiztosításra mi nyugodt lelkiismerettel csak az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédségélypénztárt tudjuk ajánlani. Ennek egy ismertetését (felhasználva a küldött bélyeget) postán elküldtük. Nézetünk szerint tanácsosabb volna, ha nyugdíjra biztosítaná magát; de lehet balesetre is és nyugdíjra is. 2. A járási erdőőrök egyenruha viselésére, az erdőéri szervezeti szabályok az irányadók, ha ott az egyenruha viselése elő van írva, akkor köteles is azt viselni. Egyenruha átalányért forduljon a közgazgatási bizottsághoz. 3. Az irodai átalányra nézve ugyanaz áll. 4. A vasuton csak teljes-árú jeggyel utazhat. Költségeinek megtérítése végett forduljon a közgazgatási bizottsághoz.

V. I. A földi kutyára vonatkozó kérdésére lapunk más helyén találja meg a feleletet.

T. Gy. I. Az Egerváry-féle vadászati ügyben hozott kormányrendeletek gyűjteménye az 1880–1897. években vadászati ügyben hozott fontosabb rendelkezéseket tartalmazza és abban számos kuriai döntés is van. Ára a két kötetnek 8 korona. 2. A Térfi- és Gottl-féle művek 14 illetve 16 évre visszamenőleg tartalmazzák az elvi jelentőségű határozatokat. Az 1911. évben az 1911. évi kötet jelent meg. Mást nem tudunk erre a kérdésre válaszolni. Előbbi mű ára 232 kor, utóbbi pedig 160·50 kor. 3. Az erdőéri szakvizsgára elég a Bedő Albert dr. «Erdőőr» című művéből készülni. Ha esetleg olyan dolgot kérdeznek a vizsgán, a mi a könyvben nincs benne, úgy arra is fog tudni válaszolni, ha azt, a mi az «Erdőőr»-ben van, tudja. 4. Hogy művét közölnénk-e, arra látatlanban nem nyilatkozhatunk. Küldje el, s ha jó, közölni fogjuk és fizetünk is érte, még pedig — ha a mű nagyobb átdolgozást nem igényel — nyomtatott hasábon-

ként 5 koronát, vagyis egy oldalért 10 koronát. Külön lenyomatot saját költségén készíttethet.

S. S. Kérdésére lapunk előbbi számában megtalálja a feleletet.

K. J. Az erdőéri szakvizsgát az is leteheti, a ki nem járt iskolába, de igazolja, hogy írni, olvasni és a négy közönséges számművelet (összeadás, kivonás, szorzás, osztás) szerint számolni tud, feddhetlen magaviseletű, 20. életévét betöltötte és legalább 3 évig megszakítás nélkül erdőszeti gyakorlati szolgálatban állott.

V. V. I. Hogy a fakereskedők melyik lapot járattják leginkább, azt sajnálatunkra nem tudjuk megmondani. De mivel az a favállalkozó, a ki fát akar vásárolni az összes fakereskedelmi lapokat, valamint az Erdészeti Lapokat is át szokta nézni, ennél fogva teljesen közömbös, hogy a hirdetést milyen fakereskedelmi lapban teszi közzé. 2. A döntött próbatörzs köbtartalmának a meghatározására, mindenesetre a szakaszok szerinti köbözést alkalmazza, mert a hosszúság és középméret szerinti köbözés erre a célra nem elég pontos. A szakaszok szerinti köbözés aképen történik, hogy a döntött törzset 2–2 méteres szakaszokra osztjuk be s minden szakasz közepén (vagyis úgy mint ön is írta, a páratlan számú métereknél) megmérve az átmérőt, kikeressük a hengertáblából ezek körlelapjait, összeadjuk ezeket s azután a nyert körlelapösszeget 2-vel (vagyis a szakaszok hosszával) szorozzuk. A fennmaradó csúcs köbtartalmát ugyanilyen eljárás szerint határozzuk meg és az előbb nyert eredményhez hozzáadjuk. Ez adja a próbatörzs pontos köbtartalmát. 3. A 10 fillért a lap javára bevételeztük.

L. A. I. Nyugdíjba beszámítható szolgálati ideje 1896. évi októbertől kezdődik. Korábbi, 1892. évtől kezdődő szolgálata azért nem számít be, mert akkor még csak 16 éves volt, az új nyugdíjtörvény szerint pedig a szolgálatba beszámítható idő csak a 18. életkortól kezdődik; de ettől eltérően is, nem számíthat be ez a szolgálat azért sem, mert 1894-ben az erdőéri szakiskolába iratkozott be s így szolgálatát (miután a szakiskola nem állami szolgálat) megszakította. Ha tehát 1896. év októbertől kezdődő szolgálatai közt nincs 30 napnál hosszabb tartamú megszakítás, úgy nyugdíjba beszámítható szolgálati ideje — mint említettük — 1896 októbertől kezdődik. Az a körülmény, hogy ön 1907 októbertől 1910 szeptember végéig tényleges katonai szolgálatot teljesített, megszakítást nem képez, mert a tényleges katonai szolgálat szintén állami szolgálat s így a nyugdíjba beszámít. 2. A 10 fillért a lap javára bevételeztük.

F. E. Hs az illetőnek erdőszeti főiskolai minősítése nincs, úgy másnak, mint az 1907. évi XLV. t.-cz. hatálya alá tartozó gazdasági cselédnek nem tekinthető. Ennek a törvénynek a 40. §-a szerint a fölmondási idő két hónap.

Z. L. Mindenféle szörmét le kell az állatról fejteni, mert ha hosszabb ideig marad rajta, kihull a szőre. A szörmét csak lefejtve lehet értékesíteni. A vidrabőr ára jelenleg 30–50 kor.

O. F. Dombó. Az 1912. évi LXV. t.-cz. (új nyugdíjtörvény) 13. §-a szerint az altisztelnél, szolgáknál, napszámosoknál és munkásoknál a 18. életév betöltése előtt eltöltött szolgálati idő beszámítás tárgya nem lehet. Alig hisszük, hogy az ön 18 éves kora előtti 3 évi szolgálatának kegyelmi úton való beszámítását ki lehetne eszközölni, mert a törvénynek ez egy sarkalatos rendelkezése, a mit bizonyára szigorúan be fognak tartani. Tisztviselőknél ennek a korlátozó rendelkezésnek a kimondása felesleges lett volna, mert 18 éves koruk előtt a tisztviselők még tanulmányaikat végzik.

H. J. A névesere okozta téves üzenetünket. Miután most a címzsalmagot kiigazítottuk s meggyőződünk arról, hogy előfizetésével tényleg nincs hátralékban, hirdetését — kívánságához képest — kétszer hozzuk.

G ALLÁSKERESLET ÉS KINÁLAT G

Képesített erdőőr, ki több évig nagyobb uradalomban volt alkalmazva, jó bizonyítványokkal rendelkezik, a vad- és fáczántenyésztésben, valamint a dűvadak irtásában teljes jártassággal bír, április hó 1-re állást keres. Czíme: Bajgár János erdőőr, Nagykartal (Pest megye). (10.)

Állást keres mielőbbi belépésre 47 éves, kiscsaládú, szakvizsgázott erdőőr, ki az erdőkezelésben és fáczántenyésztésben teljes jártassággal bír. Jó bizonyítványokkal rendelkezik, magyarul, németül és tótul tud. Czíme a szerkesztőségnél megtudható. (11.)

34 éves, nős, ref., kiscsaládú egyén, ki a fáczántenyésztésben öt évi gyakorlattal bír s a dűvadak irtásában is jártas, azonnali belépésre állást keres. Czíme a szerkesztőségnél megtudható. (12.)

Szakvizsgázott erdőőr, 39 éves, nős, józanéletű és erős testalkattal bíró kiszolgált katona és csendőr, ki az erdőműveletek minden ágában, a nagy- és apróvad gondozásában és a dűvadak irtásában, valamint kisebb műszaki munkálatokban kellő jártassággal bír, beszél magyarul és románul és jó bizonyítványokkal rendelkezik, bármikor belépésre állást keres. Czíme a szerkesztőségnél megtudható. (13.)

28 éves róm. kath., nős, szakvizsgázott erdőőr, kinek úgy az apróvad-, mint az angol fáczántenyésztésben, dűvadirtásban több évi gyakorlata van, nyelvismerete magyar, német és horvát, keveset tótul is tud, az erdőkihasználás és annak kezelésében teljesen jártas, jó bizonyítványokkal rendelkezik, azonnali belépésre állást keres. Czíme a szerkesztőségnél megtudható. (14.)

Állást keres azonnali belépésre szakvizsgázott, 31 éves, ref., nős, kiscsaládú, józanéletű erdőőr, ki a vadovásban, dűvadirtásban, és vizslaidomításban jártas. Nyelvismerete magyar. Czíme a szerkesztőségnél megtudható. (15.)

Vadász, a ki ilyen minőségben hét év óta van felmondatlan állásban egy grófi uradalomban alkalmazva, jó vadászat-rendező és vezető, fáczántenyésztő és kitűnő dűvadirtó, 31 éves, kiscsaládú, feddhetlen előéletű, állást keres. Czíme a szerkesztőségnél megtudható. (16.)

G HIRDETÉSEK G

Uradalmi állást keres 26 éves, kath. vall., nős, négy gimnáziumot, kétéves erdőaltiszti szakiskolát, szakvizsgát és egyéves középerdészeti továbbképző-tanfolyamot végzett; erdőmérést, térképelést, erdőbecslést, erdőrende-

zést, vadászatot és építészeti tervezést kitűnően érti, iskolai és hosszabb gyakorlati bizonyítványai kitűnőek. Szíves megkereséseket e lap kiadóhivatala továbbít. (i. r. v.)

Pályázat. 14. 1913. szám. A bátaszéki teresianumi alap m. kir. erdőgondnokságnál üresedésben levő «Kövesdi» IV. oszt. erdőőri állásra pályázat nyitattik.

Ezen erdőőri állás a következő javadalmazással rendszerezítve lett, és pedig: 600 kor. fizetés, évi 100 kor. nyugdíjba beszámítható személyi pótlék, évi 100 kor. ruhaátalány, természetbeni lakás, avagy megfelelő lakpénz, természetbeni legelő, avagy szabályszerű legelő-váltás, két kat. hold földilletmény avagy váltás és 18 ürméter vegyes kemény I. oszt. dorong élvezetével.

Az ezen állásra pályázók felhivatnak, hogy az 1879. évi XXXI. t.-cz. 37. §-ában követelt szakképzettségüket, az államerdészeti szolgálatba újonnan belépők ezenfelül még ép és erős testalkatukat, különösen jó látó- és hallóképességüket kincstári erdészeti orvos vagy megyei főorvos vagy pedig m. kir. honvédtörzsorvos által kiállított bizonyítvánnyal, valamint életkorukról és illetőségükről, eddigi alkalmaztatásukról, nyelvismereteikről, katonai kötelezettségükről szóló bizonyítványokkal felszerelt és sajátkezűleg irt kérvényüket előljáró hatóságuk, eddig állami szolgálatban még nem állók pedig az illetékes politikai hatóságuk útján folyó év február hó 23 ig a bátaszéki teresianumi m. kir. erdőgondnokhoz nyujtsák be.

Bátaszék, 1913. évi január hó 10-én.

(2.)

Partos Vilmos, főerdőmérnök.

Erdővéd vagy vadőr, ki jó dűvadirtó, az őz- és fáczángondozást érti, gróf Szapáry Istvánné öméltósága borosjenői (Arad m.) uradalmába április 1-én való belépéssel kerestetik.

Fizetése: évi 400 kor. készpénz, 12 q búza vagy kétszeres, négy q árpa vagy szemestengeri, 50 kg szalonna, 40 kg só, 3300 □-öl szántó, 550 □-öl kert; ló-, szarvasmarha-, és sertéstartás, lakás, szabad tüzelő, ló- és olfapénz.

Pályázati kérvények a fenti urad. gazd. intézőségéhez küldendők. (4. II. 1.)

Pályázati hirdetmény. 1913. évi 136. sz. A lippai m. kir. főerdőhivatal kerületében üresedés folytán négy erdőaltiszti (három főerdőőri, egy erdőőri) és kettő (2) I. oszt. erdőlegényi, illetve előléptetés esetén hat erdőlegényi vagy segéderdőőri állásra az állományszerű illetményekkel pályázat nyitattik.

Az I. oszt. altiszti állás javadalmazása: évi 800 kor. fizetés, 200 kor. személyi pótlék; a II. oszt. altiszti állás javadalmazása évi 600 kor. fizetés, 100 kor. személyi pótlék; az I-ső oszt. erdőlegényi vagy segéderdőőri állás javadalmazása évi 700 kor.; a II. oszt. erdőlegényi vagy segéderdőőri állás javadalmazása pedig évi 600 kor. szegődménydíj. Mindezen állásokkal a készpénzjavadal-

mazáson kívül még természetbeni lakás vagy annak hiányában a törvényszerű lakbér, valamint az állással rendszeresített mellékilletmények is járnak.

Az ezen állásokért pályázók felhivatnak, hogy az 1879. évi XXXI. t.-cz. 37. §-ában követelt szakképzettségüket, az államerdészeti szolgálatba újonnan belépők ezenfelül ép- és erős testalkatukat, különösen jó látó-, beszélő- és hallóképességüket kincstári erdészeti orvos, vármegyei főorvos vagy honvédtörzsorvos által kiállított bizonyítvánnyal, továbbá életkorukról és illetőségükről tanuskodó anyakönyvi kivonattal, végül pedig eddigi szolgálatukat és annak eredményét, nemkülönben a hivatalos magyar nyelvnek szóban és írásban való teljes bírását igazoló okmányokkal felszerelt, sajátkezűleg írt kérvényüket előljáró hatóságaik, esetleg az illető járás politikai hatósága útján *1913. évi február hó 15-éig* alulírott m. kir. főerdőhivatalnál nyujtsák be.

Az erdőlegényi és segéderdőőri állásokért pályázók nőtlen állapotukat is kimutatni tartoznak.

Lippa, 1913. évi január hó 11-én.

(5.)

M. kir. főerdőhivatal.

Zemplén vármegye közigazgatási erd. bizottságától.

Pályázati hirdetmény. Zemplén vármegyében lévő varannói m. kir. járási erdőgondnokság kerületében Homonnaolyka székhelylyel szervezett járási erdőőri állásra 400 (négy száz) kor. évi bérfizetéssel, 200 (kettő száz) kor. lakás, fa és ruha, 250 (kettő százötven) kor. utazási és 4 (négy) kor. irodaátalánnyal ezennel pályázatot hirdetek.

A javadalmazás havi utólagos részletekben fizettetik. Pályázótól megkivántatik a m. kir. állampolgárság, feddhetlen előélet, legalább 24 éves életkor és hogy 35 évesnél nem idősebb, illetve ha 34 éven felüli egyén, az «Országos Munkás- és Cselédsegélypénztár»-nak már I. csoportbeli rendes tagja.

A hivatalos magyar nyelven kívül a tót nyelv ismerete is szükséges, mely hiteles okmányokkal igazolandó.

A mennyiben erdőőri szakvizsgával bíró egyén nem pályázik, jó minősítéssel bíró kiszolgált katonaaaltisztek és csendőrök kérvényei is figyelembe lesznek véve.

Zemplén vármegye közigazgatási erdészeti bizottságához intézett, egykoronás bélyeggel ellátott és sajátkezűleg írt kérvények 1913. évi márczius 1-ig a sátoraljaúj helyi m. kir. állami erdőhivatalhoz annál is inkább benyújtandók, mert a később érkezett kérvények nem fognak figyelembe vétetni.

Sátoraljaúj hely, 1913. évi január hó 10-én.

(6.)

Matolai Elek közig. erd. biz. alelnök.

Termelt fenyőhaszonfa-eladás. 561/1913. sz. A zólyomlipcsei erdőgondnokság pónikkohói erdejében termelt 1191.21 m³ fenyőhaszonfa zárt írásbeli ajánlatok útján fog eladatni.

Ajánlatok a pónikkohói erdei rakodóra érte, a hol a kitermelt faanyag jelenleg van, vagy a garamsálfalvai

garamparti rakodóra érte, a hová a faanyagot a kincstár fuvarozhatná, tehetők.

Az ajánlatok 1913. évi február hó 11-én déli 12 óráig nyújtandók be Besztercebányán a m. kir. erdőigazgatóságnál és 1913. évi február hó 12-én délelőtt 10 órakor fognak az erdőigazgatóság tanácsstermében nyilvánosan felbontatni.

Árverési feltételek, az eladásra kerülő faanyag és a kikiáltási árak részletes kimutatása, ajánlati űrlap és boríték a besztercebányai m. kir. erdőigazgatóságnál szerezhetők be.

Budapest, 1913. évi január hóban.

(7.)

M. kir. földművelésügyi miniszter.

33 éves, kisesaládú, szakvizsgázott ember vagyok, jó bizonyítványokkal rendelkezem, elfogadok vezető főerdőőri állást, vagy erdőkihasználásoknál mint erdőkezelő, esetleg fűrészgárnál mint fűrészkészítő, melyekben gyakorlattal bírok, továbbá értem a csemetekert fölállítást, erdősítéseket és a vadászatot. Czimem a kiadóhivatalnál megtudható.

(8.)

Termelt tölgyhaszonfa és kerékküllő eladása. 87/1913. ügyszám. A szomolnoki m. kir. erdőgondnokság kerületében az 1912. évi széldöntésekből kitermelt 1976.13 köbméter kéregben mért tölgyhaszonfa és 1275 drb tölgy kerékküllő két eladási csoportra megosztva, zárt írásbeli ajánlatok útján el fog adatni.

Az írásbeli ajánlatok legkésőbb 1913. évi február hó 4-ik napjának déli 12 órájáig nyújtandók be a tótsóvári m. kir. erdőhivatalhoz, a hol azok február hó 5-én délelőtt 10 órakor fognak nyilvánosan felbontatni.

Az árverési és szerződési feltételek, a faanyagok eladási csoportjainak és kikiáltási árainak kimutatása, ajánlati űrlap és boríték a tótsóvári m. kir. erdőhivatalnál megszerezhetők.

Tótsóvár, 1913. évi január hóban.

(9.)

M. kir. főerdőhivatal.

Kiseleztezt fenyőrönköfa és rönkövégek eladása az alkenyéri faraktárban. 848. I. B-1. 1913. szám. A szászsebesi m. kir. erdőhivatal kerületéhez tartozó kudsiri m. kir. erdőgondnokságból 1912. évben az alkenyéri kincstári faraktárba leusztatott és ugyanott készletezett mintegy 688 köbméter selejtes és törött fenyőrönköfa, továbbá mintegy 80 ürméter rönkfavég három értékesítési csoportra megosztva, zárt írásbeli ajánlatok útján el fog adatni.

Az ajánlatok legkésőbb 1913. évi február hó 11-ik napjának déli 12 órájáig nyújtandók be a szászsebesi m. kir. erdőhivatalhoz, a hol is azok 1913. évi február hó 12-én délelőtt 10 órakor nyilvánosan felbontatni fognak.

Az eladási csoportokra való megosztás, a faanyagokra, kikiáltási árakra és bánatpénzekre vonatkozó

adatokkal, valamint az árverési és egyúttal szerződési feltételek, ajánlati űrlap és boríték a szászsebesi m. kir. erdőhivatalnál szerezhetők be.

Budapest, 1913. évi január hóban.

(10.) **M. kir. földművelésügyi miniszter.**

Termelt és az erdei utakhoz vontatott fenyőhaszonfa eladása. 1282. I. B-1. 1913. szám.

A zsarnóczai m. kir. erdőhivatal kerületéhez tartozó körmöczbányai m. kir. erdőgondnokságban a m. kir. kincstár által kitermelt és az erdei utakhoz és tisztásokra vontatott 11,290 drb, mintegy 5290 köbméter fenyőszálfa, továbbá 664 drb fenyőrúd és 100 drb fenyőerdei lécz, kettő értékesítési csoportra megosztva, zárt írásbeli ajánlatok útján el fog adatni.

Az ajánlatok legkésőbb 1913. évi február hó 11-ik napjának déli 12 óráig nyújtandók be Zsarnóczán az erdőhivatalnál, a hol is azok 1913. évi február hó 12-én délelőtt 10 órakor nyilvánosan fognak felbontatni.

Az eladási csoportokra való megosztás, a faanyagokra, kikiáltási árakra és bánatpénzekre vonatkozó adatokkal, valamint az árverési s egyúttal szerződési feltételek, ajánlati űrlap és boríték a zsarnóczai m. kir. erdőhivatalnál szerezhetők be.

Budapest, 1913. évi január hóban.

(11.) **M. kir. földművelésügyi miniszter.**

Fenyő-tutajfa-eladás (1000 és 500 m³-es részletekben). 453/1913. I. B-1. sz. A bustyaházai m. kir. erdőhivatal királymezői felső, németmokrai és bruszturnai m. kir. erdőgondnokságaiban az 1912. évben kitermelt s az 1913. év folyamán a bustyaházai és técsői rakpartokra letutajozandó 68,000 tömör m³, valamint a máramarosszigeti m. kir. erdőigazgatóság bogdáni, fehér-tiszai, vaséri, kevelei, mezőháti, feketetiszai és fejr-pataki m. kir. erdőgondnokságaiban az 1912. évben kitermelt és az 1913. év folyamán a boesköi és lonkai rakpartokra letutajozandó 154,000 tömör m³ lucz- és jegenyefenyő-haszonfa Máramarosszigeten 1913. évi márczius hó 3-ik (harmadik) és következő napján zárt írásbeli ajánlatokkal egybekötött nyilvános szóbeli árverésen 1000 (egyezer) és 500 (ötszáz) m³-es részletekben el fog adatni.

Az árverés tárgyát képező faanyagra, annak részletekre való beosztására és kikiáltási áaira vonatkozó részletes adatok, valamint az árverési és szerződési feltételek a máramarosszigeti m. kir. erdőigazgatóságnál, a bustyaházai m. kir. erdőhivatalnál, továbbá a két igazgatási kerület összes erdő- és faraktárgondnokságai-

nál, végül Tiszatútlak, Beregszász, Vásárosnamény, Tokaj, Tiszalúcz, Tiszafüred, Tiszalök, Fegyvernek, Poroszló, Törökszentmiklós, Szolnok, Tiszaföldvár, Csongrád, Szent-es, Hódmezővásárhely, Szeged, Makó, Törökkanizsa, Magyarakanizsa, Zenta, Óbecse, Törökbecse, Titel és Zimony városok, illetve községek előljáróságainál tekinthetők meg.

Írásbeli ajánlatokhoz szükséges űrlapok és borítékok a máramarosszigeti erdőigazgatóságnál, illetve a bustyaházai erdőhivatalnál díjtalanul adatnak ki a jelentkezőknek.

Budapest, 1913. évi január hóban.

(12.) **M. kir. földművelésügyi miniszter.**

Fenyőhasáb- és dorongfa-eladás. 1913. évi 1191. szám. A beszterezébányai m. kir. erdőigazgatósághoz tartozó benesházai és vaczoki erdőgondnokságnál 1913., 1914. és 1915. gazdasági években termelendő és közlekedési utak mentén s garamparti rakodókon átadandó mintegy 3000—8000 ürm³ lág hasáb- és dorongfa zárt írásbeli ajánlatok útján fog eladatni.

Kikiáltási ár ürméterenként 5 kor. 20 fill. Bánatpénz 3000 kor.

Ajánlatok legkésőbb 1913. évi márczius hó 17-én déli 12 óráig nyújtandók be Beszterezébányán a m. kir. erdőigazgatóságnál és márczius hó 18-án délelőtt 10 órakor fognak az erdőigazgatóság tanácsstermében nyilvánosan felbontatni.

Árverési és részletes szerződési feltételek, ajánlati űrlap és boríték a beszterezébányai erdőigazgatóságnál szerezhetők be.

Budapest, 1913. évi január hóban.

(13.) **M. kir. földművelésügyi miniszter.**

Egy fillért se áldozzon a méhészetre,
míg el nem olvassa

A MÉHEK ÉLETE

című könyvet, mely a Boczonádi-kaptár és rendszer teljes ismertetését, az egész éven át előforduló munkák leírását és az általános alapismereteket tartalmazza; mely világosságot áraszt a sötétségben, útmutatást a bizonytalanságban; mely határozottan megjelöli a célt s az arra alkalmas eszközöket. A 223 lapra terjedő könyv ára bérmentes küldéssel 3 kor. 45 fill.; csinos vászonkötésben 4 kor. 45 fill.

Műlépek, keretléczek, kaptárak, kasok és mindennemű méhészeti tárgyakról árjegyzéket és mutatóványszámot ingyen és bérmentve küld

a «Méhészet» kiadóhivatala
Ujpest, Széchenyi-utca 7. sz.

Erdészeti csemetéket és magvakat
a legjobb minőségben szállít
Neumayr és Társa csemete- és magkereskedése **Zalaegerszegen**

Jegyzéke

azoknak az erdészeti szakmunkáknak, melyek az «Az Erdő»-re egész évre egyszerre, vagy bár részletekben, de egy évnél már hosszabb idő óta előfizető erdészeti altisztek és erdőőrök által az Országos Erdészeti Egyesületnél (Budapest, V., Alkotmány-utca 6. sz.) az alábbi kedvezményes áron rendelhetők meg:

Bölszéki Belhazy Emil: Az erdőrendezéstan kézikönyve. Ára 6 K.

Fekete Lajos: A tölgy és tenyésztése. Ára 4 K.

• Erdőrendezéstan. Ára 9 K.

• Erdőértékszámítástan. Ára 4 K 50 f. (II. kiad.)

• Erdészeti nyereségszámítástan. Ára 3 K.

• A száraló erdők berendezése. Ára 90 f.

Fekete L. és Mágócsi Dietz S.: Erdészeti növénytan. (I. k. lefogyott.) II. k. ára 12 K.

Fekete L. és Soltz Gyula: Erdőbecsléstan. Ára 6 K. (II. kiad.)

Gaul Károly: Hazánk házi faipara. Ára 1 K 45 f. Bérmentesítésre 45 f. küldendő.

Gellért József: A bükk-tüzfia romlása s az ellene való védekezés. Ára 60 f. Bérmentesítésre 35 f. küldendő.

Horváth Sándor: Erdészeti zsebnaptár. Ára 2 K. Bérmentesítésre 45 f. küldendő.

Kövesi Antal: Erdészeti géptan. Ára 4 K.

Márton Sándor: A legelőerdők berendezése, kezelése és hasznosítása. Ára 4 K 80 f.

Péck Dezső: A külföldi fafajok megtelepítése. Ára 3 K. Bérmentesítésre 45 f. küldendő.

Pohl János: Tangenstáblázatok. Ára 1 K.

Sobó Jenő: Erdészeti építéstan. I. R. (1. és 2. kötet) Középítéstan; egy-egy kötet ára 11 K 20 f. II. R. Út-, vasút- és hidépítéstan, ára 12 K.

Tagányi Károly: Magyar erdészeti oklevéltár. 3. kötet. Ára 20 K.

Tomsányi Gusztáv: Erdei facsemeték nevelése. Ára 3 K. Bérmentesítésre 45 f. küldendő.

Tuzson János dr.: Rendszeres növénytan. I. általános rész és a virágtalan növények. Ára 8 K.

Vadas Jenő: Erdőműveléstan. Ára 7 K.

Vadas Jenő: Az akáczia monografiája. Ára 6 K.

Zemplén Géza dr.: Fából készített cukor és alkohol. Ára 1 K 50 f. Bérmentesítésre 45 f. küldendő.

Erdészeti Rendeletkötet Tára: 1891. (XI.) évfolyam ára 60 f. 1896. (XVI.) évfolyam ára 50 f. 1897. (XVII.) évfolyam ára 60 f. 1898. (XVIII.) évfolyam ára 70 f. 1900. (XX.) évfolyam ára 60 f. 1904. (XXIV.) évfolyam ára 1 K 50 f. 1905. (XXV.) évfolyam ára 50 f. 1906—07. évi füzetek ára 1 K 50 f. 1908. (XXVIII.) évfolyam ára 1 K. 1909. (XXIX.) évfolyam ára 1 K. 1910—11. (XXX—XXXI.) évfolyam ára 2 K. Bérmentesítésre 45 fillér küldendő.

A nem említett évfolyamok elfogytak.

Egyéb olyan erdészeti művek, melyek csak teljes áron kaphatók:

Bedő Albert dr.: A magyar állam erdőségeinek gazdasági és kereskedelmi leírása. 4 kötet, egy térképpel. (Kiadja a m. kir. földművelésügyi ministerium.)

Bedő Albert dr.: Az erdőőr vagy Az erdészet alapvonalai kérdésekben és feleletekben. Ára 6 K. Bérmentesítésre 55 f. küldendő. (Kapható az Orsz. Erd. Egy.-nél.)

Belhazy J., Szécsi Zs. és Illés N.: A vadászati ismeretek kézikönyve. (Kapható az Orsz. Erd. Egy.-nél. Ára a négy kötetnek füzve 9 K., kötve 13 K.)

Bund Károly: Értekezések az erdőrendezés köréből. Ára 4 K. (Kapható az Orsz. Erd. Egy.-nél.)

Cséti Ottó: Általános földmérés. Ára 9 K. (Kapható Joerges A. özv. és fiainál Selmeczbányán.)

Fekete Lajos: Az erdők berendezése. Ára 2 K. (Kapható az Orsz. Erd. Egy.-nél.)

Fekete Lajos: Népszerű erdészeti növénytan. I. füzet Spórás növények. Elfogyott. — II. füzet. Mohok, edényes virágtalanok, túlevelűek. Ára 2 K. — III. füzet. Magházas növények. Ára 3 K. Bérmentesítésre 45 fillér küldendő. (Kapható az Orsz. Erd. Egy.-nél.)

Fekete Lajos: Erdészeti talajtan. Ára 5 K. (Kapható Joerges A. özv. és fiainál Selmeczbányán.)

Kövesi Antal: Grafostatika és vasszerkezetek. Ára 8 K. (Kapható ugyanott.)

Muzsnay Géza: Erdőrendezésünk fejlesztéséről. Ára 5 K. Bérmentesítésre 45 f. küldendő. (Kapható szerzőnél Zsarnócza, Bars megye.)

Muzsnay Géza: Erdőrendezéstan. Ára 10 K. (Kapható szerzőnél, Zsarnócza, Bars megye.) Bérmentesítésre 55 f. küldendő.

Petricsek Adolf: A magyar birodalom fontosabb fásnövényeinek mag- és terméshatározója. Ára 1 K 60 f. (Kapható Joerges A. özv. és fiainál Selmeczbányán.)

Stark Dezső: A vadász-vizsla. Gyakorlati útmutató a vizslanevelés, tanítás, használat és gyógykezeléshez. III. kiadás. Ára 2 K. (Kapható a «Patria» irodalmi vállalatnál, Budapest, VIII. ker., Üllői-út 25 szám.)

Szécsi Zsigmond: Az erdőhasználat kézikönyve. Ára 16 K. (Kapható Joerges A. özv. és fiainál Selmeczbányán.)

Téglás Károly: Erdővédelem. Ára 5 K 40 f. (Kapható ugyanott.)

Tomasovszky Imre: Betűsoros tárgymutató az «Erdészeti Rendeletkötet Tára». I—XXIV. évfolyamaihoz. Ára 1 K. (Kapható ugyanott.)

Tuzson János dr.: A bükkfa korhadása és konzerválása. Ára 4 K. (Kapható Kilián Frigyes utódainál Budapest, Váci-u.)

Vadas Jenő: A selmecbányai m. kir. erdőakadémia története és ismertetője. Ára 4 K. (Kapható a szerzőnél Selmeczbányán.)

Vadas Jenő: Az árvédelmi füzesek telepítése és művelése. Ára 50 f. (Megrendelhető a m. kir. földművelésügyi ministeriumnál és Nagel Ottó könyvkereskedésében, Budapest, Muzeum-körút 2 szám.)

Erdészeti segédtablák. Ára 8 K. (Megrendelhető a m. kir. földművelésügyi ministeriumnál.)

Erdői rovatok napló. Ára 1 K 20 f. (Megrendelhető ugyanott.)

Termési tablák 1886. Ára 2 K. (Kiadta Fülöp Szász-Coburg hg. erdőrendezőse, Jolsva, Gömör-megye.)

Gazdáknak és baromfitenyésztőknek

nélkülözhetetlen segédkönyvek a

Hreblay Emil m. kir. gazdasági felügyelő és lapunk rovatvezetője által irt

baromfi- és házinyul-tenyésztési szakmunkák:

1. Általános tudnivalók	III. kiadás	ára 1.— K
2. Baromfitenyésztés	I.	• • • 5.— •
3. Tyuktenyésztés	II.	• • • 3.— •
4. Pulykatenyésztés	II.	• • • 3.— •
5. Lud- és kacatenyésztés	I.	• • • 3.— •
6. Baromfiak hizlalása	II.	• • • 1.50 •
7. Baromfitermékek értékesítése		• 2.— •
8. Az ezüst szörmenyul tenyésztése és értékesítése.	I. kiadás	• 2.— •

E nyolcz munka a «Baromfitenyésztés» heti szaklap kiadói hivatalában **Kolozsvár Ferenz József-u. 5. II. 8.** az erdészeti altisztek s egyéb alkalmazottak által postautalványon megrendelve fele árban kapható.

MEZŐGAZDASÁGI SZEMLE

XXX-ik évfolyam.

Megalapították

Cserhádi Sándor és dr. Kossutány Tamás.

A mezőgazdaság és állattenyésztés minden ágával foglalkozó **illusztrált havi folyóirat**, a magyar agrárkultúra terjesztésére.

Szerkesztik

enesei **DORNER BÉLA** ifj. **RÖSZLER KÁROLY**
kir. gazd. intéző. kir. kísérletügyi adjunctus.

Szerkesztőség és kiadóhivatal

Budapest, Üllői-út 25. szám (Patria nyomda).

Előfizetési ár egy évre **12 korona.**

☛ Az Erdő előfizetőinek **8 korona.** ☛